

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

FUGITIVUS

— Nagyhétre. —

Írta: Dr. Takaró Géza.

A Tiberis partján megáll egy ember. Körülnéz. Szennyes, rongyos felső ruháját ledobja. Egy pillanatra megtántorodik. Újra összeszedi magát. Ugrásra készen. Hirtelen mindkét karját erősen megragadják. Két ember áll mellette. Egyszerre kiáltják:

— Mit akarsz, te szerencsétlen?

Az öngyilkosjelölt feje lehanyatlik. Nem felel, csak könnyei erednek meg. Az ismeretlen barátok magukkal viszik szerény hajlékukba.

— Mi a neved?

— Onésimus. És ti kik vagytok?

— Az én nevem Tikhikus, a barátomé Márkus.

Összebarátkoznak. Amint munkából szabadulnak, mindennap sétára viszik Onésimum. Megmutogatják neki Róma művészi templomait, pompás köztépületeit. Egy napon aztán elvezetik egy törődött, vénemberhez, aki katonai őrizet alatt tartózkodik Rómában. Ez is messze keletről jutott ide, mint Onésimus, aki hamarosan fölmelegedve, bizalommal mondja el élete történetét: hogyan szolgált Kis-Ázsiában egy jó embernél, akit mégis meglöpött; hogyan rettent meg a következményektől, hogyan menekült száz és száz mérföldre, míg nem fárasztó és veszedelmes útja ide hozta a világbirodalom szívébe, ahol senki se ismeri, ahol sohase fognak rátalálni.

— Milyen városból való vagy?

— Kolosséból.

— Úgyan? Hogy hívják uradat?

— Filemon.

— Akinek a házában a gyülekezet van?

— Igen.

A római katona belépett és távozásra szólította a látogatókat, akik azonban ettől fogva még gyakrabban tértek vissza. Egy napon váratlan tanácsal lepte meg Onésimum az őrizetben lévő Pál.

— Kedves fiam, sokat gondolkoztam sorsod felől. Most, hogy már elfogadtad azt az evangéliumot, melyet urad házában a te kemény szíved nem tudott

bevenni, azt hiszem, legjobban tennéd, ha visszatérnél régi gazdádhoz. Tudod, hogy a római jurisprudentia is enyhébben kezeli az olyan szökevény bűnét, aki gazdájának valamelyik barátjához nem azzal a szándékkal menekül, hogy elrejtőzzék, hanem hogy azt prokátorául kérje föl. Én nem mehetek veled közbenjárni Filemonhoz, de mint törvényes kérelmeződ, íme e levélben fordulok érdekedben uradhoz. Ezenfelül a te gazdád nekem adósom — nem ugyan pénzzel, de — önmagával. Hitének, szeretetének fölbresztésében engem használt fel egykor eszüközül az Isten. Bizonyos vagyok, hogy nem azt fogja veled éreztetni, hogy urad, hanem azt, hogy testvéred...

Ez a levél ma is megvan. Csupán egy oldalt tesz ki nyomtatásban. Egyszerű, mesterkéletlen, meleg hangú, udvarias levél. Összehasonlítva a másik levéllel, melyet szintén Kolosséba írt Pál a Filemon házában lévő gyülekezethez, csak egy igénytelen ibolya a hőkoronás hegy tövében. Abban a nagyszerű levélben a megváltó Krisztus dicsőségéről ír, „aki képe a láthatatlan Istennek, feje az egyháznak, békességet szerzvé az Ő vére által...” Viszont ebben a kis levélben nincsen semmi égi magasságban járó doktrína, theologiai tanítás, csupán egy egészen magántermészetű ügyről van szó.

„Kérlek téged, az én fiamért, Onésimusért, aki egykor tenéked haszontalan volt, most pedig mind néked, mind nékem nagyon hasznos; akit vissza küldöttem, te pedig őt, azaz az én szívemet, fogadd magadhoz. Mert talán azért vált meg tőled ideig-óráig, hogy őt mint örökkévalót kapd vissza. Nem úgy immár mint szolgát, hanem mint szeretett atyafit. Úgy fogadd őt magadhoz, mint engemet. Ha pedig valamit vétett ellened, vagy adós, ezt nekem ródd fel. Én Pál írtam az én kezemmel, én megfizetem.”

Ez a levélke mégis helyet talált a Szentiratok között. Mintha egy Michaelangelo befejezve hatalmas

márványtömbből kifaragott kolosszális Mózesét, utána a barátság vagy szeretet parányi kamea figuráját faragta volna ki. Bárhogy vesszük is: a legnagyobb ember akkor az egész római birodalomban nem a császár volt, hanem Pál apostol. A legnagyobb jót tette egy szökött rabszolgával, aki a pogány római szemében egyértékű volt egy kivert kutyával, s akit gazdája nem egyszer halálra korbácsolt, azután a tóba dobott halak táplálására. A félelmetes hatalmú birodalom rendszerével szemben egészen tehetetlennek látszott a bilinesre vert apostol, a rabszolgasággal és egyéb szociális és politikai rosszal szemben meddőnek látszott a legjobbak igyekezete. És mégis ha nem is mindjárt feltűnő módon, de azonnal megindult a nagy változás az emberiség életében, amint a hit hováonalfölötti magaslatairól leszállva a mindennapi élet rögzös mezőire, munkába állította az apostol azokat az erőket, melyeket először Krisztus hozott működésbe ezen a földön, aki nem mondotta többé szolgál-

nak az ő tanítványait, hanem barátainak nevezte őket.

Pál érvelése ebben a drága kis levélben nem csupán egy privát ügyet akart elintézni, hanem kulcsát adja az egész emberiség válságának. A kötelező magartást mutatja be másokkal, különösen pedig azokkal szemben, akik bennünket megbántottak. Hiszen végre is mindnyájan szökevények vagyunk. Amint Luther mondotta, Isten Onesimusai vagyunk. Ez az egész mai emberiség egy Istentől elrugaszkodott rabszolgá cspanat, amelynek helyzete annál súlyosabbnak és reménytelenebbnek látszik, mert maga nem tud róla. Rabja mindennek, Istent kivéve, akitől mindenáron szabadulni szeretne.

Pedig a mai válságra sincsen más végleges megoldás, mint visszatérés Istenhez. Csak akkor értik meg egymást és békülnek meg egymással a szemben álló osztályok, és akkor teszik le a nemzetek véres fegyvereiket, ha ezt belátják. Erre hív a böjti időszak, s kivált annak bekoronázó része: a Nagyhét.

Krisztus feltámadott

Krisztus feltámadása után indul meg a keresztyénség győzelmes élete. Goguel, a francia theologus a keresztyénség történetét Jézus feltámadásának a tárgyalásával kezdi meg, mert Istennek üdvösségszerében a húsvét fordította igazán az emberiség tekintetét arra, ami az élettel a halál után történik. Az akkori tanítványoknak, mint Tamásnak szükségük volt arra, hogy szemtől-szembe lássák az Urat, hitük csak azután állhatott rendíthetetlenül. Krisztusnak feltámadt élete rázta fel őket a nagypénteki halál fagyos lehelletéből és indította el társaságukat pünkösöd kapuja felé. Ha Krisztus fel nem támadott, az ő prédikálásuk is hiábavaló lett volna hitükkel együtt.

A mai ember pedig hitéből indul el, hogy a húsvéti sír elé érkezék meg. És milyen különös, hogy a sír előtt gondolkodni kezd. Elfelejtkezik a hitéről, a húsvéti szemképráztató ragyogásban mérlegelni kezdi a húsvéti csodát és meg akarja fejteni a feltámadást éppen úgy, mint ahogy rejtvényt fejt meg az ember. A természetes theologia a maga eszközeivel be is hatol a sírba, meg is látja a sír ürességét és keresi Krisztust. Nagyon sokszor nem a saját életében keresi, biológiai és pszichológiai egyenletek ismeretlenjeképpen próbálja megoldani. Mennyi kérdés is merül fel a tudós számára a húsvéti sír mellett, kezdve attól, hogy ki mozdította el a követ, végezve azon, hogy honnan vette Krisztus feltámadott teste új ruháit, mikor a régiek a sírban maradtak. Volt idő, mikor a theológián órákat szenteltünk annak a megvitatására, hogy milyen volt a feltámadott test. Mikroszkópon át figyeltük a feltámadott testet, hogy meglássuk benne a spirituális lényegét és az izmokat, melyeknek még mindig kell a kenyér és a hal. Az orthodoxok pedig azon törték a fejüket, hogy vajjon ugyanaz a test támad-e fel, amely elvettetett. Akadt valaki, aki azt jegyezte meg, hogy az Úr hogyan támasztja fel azokat, akiket elégettek, vagy akik a tenger fenekén pihennek egy tengeralfeljáró gépkamrájában.

Nem jutottunk tovább. A titkok ajtaja előtt áll az ember a mai húsvétban is. Nem fog többet tudni, mint amit Tamásék tudtak, vagy amit egy új húsvéti tudós el fog mondani neki. És akkor lassan vissza-

megy a maga hitéhez. Előveszi az evangéliumot húsvét reggelén, és úgy fogadja el a húsvéti csodát, mint Isten kijelentését, amelyet nem az ember állított fel, nem Pál állított fel a korinthusi levél híres fejezetében, nem az ész magyarázott meg, hanem Isten jelentett ki. A mi nyomorúságunk és bűneink tudata visz oda hát a húsvéti sírhoz. Elveszettezen kellene visszajönnünk, ha a csoda csakugyan meg nem történt volna. A csoda pedig napról-napra ma is megtörténik: Krisztus feltámadott és megmutatja a maga valóságát a benne hívőknek. Ez maga a legnagyobb titok. Nagyobb titok, mint maga a feltámadás, hiszen Istennek jogában állt az első zsenjét bármikor feltámasztani. De az, hogy Krisztus mellettem van, hogy vívódásaimban érzem kezét a vállamon, hogy gondok között fényes homlokkal törhetek előre az Ő kegyelmével szívemben, hogy bűnös és nyomorult voltom ellenére is törődik velem, ez az igazi csoda. Ezáltal nyílik meg előttem a halálon vett diadal, nem halok meg, lelkem és testem nem zuhan el az Istentől távol, élni fogok. Ez nem a halál utáni folytatólagos élet gondolata, mert a lélek örökkévalóságát nemcsak a keresztyénség tanítja, benne van ez a hit a legtöbb vallásban, itt ama bizonyos második életről van szó, amelyben úgy hordozom benne első életem sötét vagy világos kontúrjait, mint ahogy a búzaszem rothadásából adódott meg a búzaszál új élete.

Amíg erről nem bizonyosodom meg, addig csak vitatkozom. Tagadhatom a fizikai identitást, és pártolhatom a perszonális állandóság elméletét, megállapíthatom, hogy Jézusnak pszichikai teste volt és visszaverhetem azonnal a spiritiszták támadását is ez elmélet mellett, elmondhatom, hogy az evangéliumokban sok anyagcsinító tendencia jelenik meg a húsvéti hírrel kapcsolatban, de ha arról nem bizonyosodom meg, hogy nekem a húsvéti hírre életbevágó szükségem van, elveszett ember vagyok.

Krisztus Isten Fia volt, velem törődött, inkarnációja a feltámadásban látszik meg legjobban. Előtűnk, a mi gyarló életünk előtt bizonyult Isten Fiának. (Róm. 1: 4)

Farkas Pál.

Horthy Miklós és kora

(Ünnepi beszéd Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának rendkívüli közgyűlésén, 1940. március 1.)

A mai napon azt a hűsz esztendőt ünnepeljük, amelyet a magyar történetírás — hisszük, hogy még további évek hosszú, boldog sorával együtt — ezen a néven fog emlegetni mindaddig, amíg csak egyáltalán lesz magyar történet: Horthy Miklós kora. A kort épügy ünnepeljük, mint az embert, mert minden gondolkodó magyar elme látja s minden igaz magyar szív ösztönösen érzi, hogy kor és ember itt igazán oly szorososan összetartozik, mint még csak nagyon kevés esetben a történet folyamán. A kor alapjellemé ugyan tökéletes ellentéte Kormányzónk lelke szerkezetének: ez épp olyan kristálytiszt, és harmónikus, mint amennyire zavaros és összhangtalan volt ez a róla és csak róla elnevezhető két évtized. De kor és ember éppen így, éppen ennél fogva tartoznak a legszorosabban egymáshoz, mert ebből az ellentétből derül ki legvilágosabban, mennyire egymás számára rendeltettek. Horthy Miklósnak ez a kor kellett, hogy kivételes egyénisége legdrágább értékeit tudja benne kibontani és nemzete szolgálatára fordítani; ennek a kornak pedig Horthy Miklós kellett, hogy a chaosba való visszahullástól megmeneküljön és előálljon benne az, ami, ha még nem is harmónia, de nélkülözhetetlen előfeltétele annak: a rend, a fegyelem, a nyugalom, a céltudatos munka.

Ma már talán senkinek sem kell bizonyítani — legkevésbé azoknak, akik már érett ésszel éltek át —, hogy ennek a két évtizednek nemcsak az eleje, mondjuk az első negyede volt telve iszonyú lázas háborgásokkal, a katasztrófa felé kísértetiesen hajló krízisekkel, hanem telítve voltak a későbbi évek is, amelyekben a krízises jelenségek a felszínről a mélybe vonultak ugyan, de épügy megvoltak, mint azelőtt, megvannak napjainkban is, sőt a világválság újabb véres kirobbanásával még meg is erősödtek és még is szaporodtak a magyar lélekben és a magyar társadalomban. A magyar nemzet és megcsontított állama a világháborús összeomlás után olyan világfolyamatok sodrába került, amelyeknek egymással való ütközése és harca még egyáltalán nem ért véget egy harmónikus történeti kiegyenlítődésben — ami az úgynevezett szerencsés, boldog és békés korszakok jellemzője —; sőt, ha nem akarunk káros illúziókat melengetni, azt kell mondanunk, hogy mindaz, ami e hűsz év alatt e világfolyamatok egymásnak torlódásában és dühödött birkózásában történt, még valószínűleg csak előjátéka annak, ami ezután következni fog.

Nincs kiegyenlítődés a nemzeti és a nemzetközi eszme között, amelyek pedig, ha jól megnézzük, az emberi társas együttélés ugyanazon mélységeiből fakadnak, egymásnak természetes correlativumai és egésszéges correctivumai — micsoda retentő tragikum elátkozott emberfajunknak, hogy mégis valóságos irtó hadjáratban kellett egymással már régóta szembekerülniök! A nemzetköziség ebben az irtó hadjáratban úgy akart győzni, hogy előbb ledér nacionalizmussal, majd cinikus materializmussal tagadta és igyekezett széjjelzaggatni mindazokat a

titokzatos, finom és erős lelki szálakat, amelyek az embert földjéhez, népéhez, nemzetéhez, hazájához fűzik. A nemzeti eszme viszont, noha a legjogosabb önvédelemből, a faji gondolat szélsőségeihez és egyoldalúságaihoz, téveteg álmisztikájához menekült, nem gondolván meg, hogy ezzel tulajdonképpen ugyanolyan örvények felé evez, mint amelyekben fuldoklik könyörtelen ellenfele: maga is a materializmus karjaiba készül dobni magát.

Nincs kiegyenlítődés az individualista és a collectivista világnézet és életszemlélet között sem. Amaz a magántulajdon és a szabad, egyéni gazdasági kezdeményezés nagy dogmájához ragaszkodik görcsösen, emez az emberi szellem legrégebb és legcsökönyösebb fantomjáért, a kommunista chimaeráért rajong és kész áldozni megszámlálhatatlan emberhekatombákat. Nem tudjuk leküzdeni magunkban a hideg borzadályt, amikor azt az alvilági dinamizmust szemléljük, amellyel ez a két nézet és szemlélet egymás romlására tör, teljes kikapcsolásával az egyetlen lehetséges közös nevezőnek: a felelősségnek, amelyet az *istentulajdon* kinyilatkoztatott igazsága állapít meg — úgy, mint a magántulajdon felelősségét Istenrel szemben a közért, tehát minden embertestvérért, és a köz felelősségét Istennel szemben a köz minden egyes tagjáért, akik közül egy sem gépcsavar, nem statisztikai szám és nem ágyútöltelék, hanem Isten képére és hasonlatosságára teremtett halhatatlan lélek.

Természetesen még kevésbé van és lehet kiegyenlítődés a legnagyobb mélységben, ahol Goethe óta a világtörténet tulajdonképpeni értelmét szoktuk látni: a hit és a hitelenség harcában. A hitelenség nem hajlandó magát alsóbbrendűnek érezni a hittel szemben, mert hívő és hitetlen emberek gyarlóságai és bűnei között nem lát szembeszökő fokozati különbséget (még minőségit is alig!), s nem érti, mi szükség van annyi fényes, nehézkes és költséges intézményi apparátus fenntartására a végből, hogy legyen egy sereg ember, aki hívőnek, vallásosnak nevezi magát s hitének és vallásának erkölcsi, életfolytatásbeli következményeit le is vonja — de többnyire csak *másokkal* szemben felállított követelmények alakjában! A hit emberei viszont, a maguk tiszteletreméltó harcias védekezésében, azt felejtik el újra meg újra, hogy sokszor a hitelenség legádázabb kitérősei sem egyebek, mint egy óriási névtelen sóvárgás kifejeződései, mely nem annyira a hitet szomjúhozza, mint azt a Valakit, akiben igazán érdemes hinni. Hit és hitelenség szüntelen kiújuló tragikus harcában éppen ennek a Valakinek, ennek az Egyetlennek a képe tűnik el majdnem felismerhetetlenül: a Megváltóé, akit a hívek tisztelnek, de nagyon sokszor nem követnek — a hitetlenek viszont nagyon sokszor azért gyűlölik, mert nem ismerik, nem tudják felismerni éppen a hívők életében.

Ennek a három ellentétpárnak szűnni nem akaró harca az oka alapjában mindannak a lelki, társadalmi és politikai világrengésnek, amelyeket két évtized óta

meg-megújuló s mondhatni egyre hevesebb lökésekkel él át a magát műveltnek nevező emberiség, s benne és vele nemzetünk és államunk is. Ha valakinek az volna a benyomása, hogy ezeket az ellentétpárokat túlságosan schematikusan jellemeztem, annak hadd mondjam meg: éppen azért szükséges ezeket az ellentétpárokat így, ilyen elvontságban felrajzolni, mert a való élet konkrétumai nagyon gyakran megtévesztő keresztződéseket mutatnak e három pár között: például amikor a nacionalizmus a nyílt vagy álcázott hitetlenséggel szövetkezik, vagy amikor a collectivizmus, vallásos, esetleg éppen keresztényi gúnyában kelletti magát. Ilyen és hasonló zavaros szövetkezések és korcs keresztződéses tettek különös mértékben harmóniatlanná és chaotikussá az elmúlt húsz esztendő magyar történetét is. Az irtózatos trianoni amputáció után beállott sebláz maga is elég lett volna arra, hogy halálhoz közelitse a nemzettestet; de még ezen kívül is mennyi veszedelmes kór nyargalt a nemzet életereiben! Mennyi visszaélés mind a nemzeti, mind a szociális, mind a keresztény gondolattal — visszaélések, amelyekről még most sem lehet eldönteni, melyik rejt közülök több veszedelmet magában: az-é, amelyet könnyen felismerhetőleg alantas egyéni vagy csoport-céloktól vezetettve követtek el e három nagy gondolattal egyesek — vagy pedig az a másik fajta visszaélés, amellyel föltétlen jóhiszemű és jóindulatú, de tanulatlan, szüklátókörű és önfegyelmet ismerni nem akaró egyének kompromittálták e gondolatok fenségét és tisztaságát? Ami egyéb, világ- és nemzetgazdasági, kül- és belpolitikai válságok és veszedelmet átélünk mi, szegény magyarok, e húsz év alatt, azoknak súlyát éppen ezek az eszmei zűrzavarok és háborgások tették alig elviselhetővé. Nem hiszem, hogy tévedek akkor, amikor e két évtized meredek, kanyargós és omladékos útjáról visszatekintve, csaknem periodikusan, három-négy évenként fedezek fel olyan pontokat nemzetünk és államunk évkönyveiben, ahol egyetlen hajszál közelségében volt a mélybezuhanás, ahol megdöbbenő ámulattal kell felismernem, hogy csak csoda mentett meg bennünket.

És a csoda újra meg újra megtörtént, s Annak, aki ezen és minden lehetséges világon egyedül tehet csodát, a magyar csodák e ritmikus sorozatában e húsz év alatt Horthy Miklós volt a kiváltképpen való, választott eszköze: „Isten jobbának fia” a 80. zoltár hatalmasan szemléletes kifejezése szerint.

Úgy látom őt most magam előtt, mint a talpig vasba öltözött, félelem és gáncs nélküli lovagot a magyar vérű, és magyar lelki örökségét: a csodálatos nyugalmat, derűt és arányosságot világhírű műveiben is érvényesítő Ajtósi-Dürer Albert egyik felséges metszetén (Ritter, Tod und Teufel). Két szörnyeteg is ólalkodik körülötte: az ördög a nemes paripa vékonyába készül vágni rozsdás alabárdját, a halál, egy rossz gebén, homokórát forgat előtte — a lovag azonban, kinek még arcvonásai is csodálatosan emlékeztetnek Kormányzónk arcára, rendületlen nyugalommal üget előre a sziklás, meredek hegyi mélyúton: ott fenn, a messi tetőn, tavaszi napfényben fürödve intget felé egy erős vár — öneki oda fel kell jutnia, ha e világ mind ördög volna is, fel kell jutnia, akármit mutat a csontember kezében a homokóra.

Csodák, igen, azért történtek és történnek szaka-

datlanul húsz esztendő óta a nyughatatlanul kavargó és kárhözatosán örvénylő magyar sorsfolyamban, mert a mi félelem és gáncs nélküli lovagunk az állhatatlanságban állandóság, az ellentétek harcában kiegyenlítődség, a zűrben kristályosodási központ, a hangzavarban harmónia.

Olyan teljes és mély magyar, amelyet csak legtisztább álmaiban álmodhat magának a magyar génusz és csak legboldogabb titkú ritka pillanataiban foganhat a nemzet ősméhe. Ugyanakkor ezeréves történetünk legeurópaibb magyarjainak egyike, kire egyforma csodálattal néz föl a félvilágon régi ellenség és régi barát. Nemzet és nemzetköziség viszonya kínzó problémájának így ő az eszményi magyar megoldása. A legnemesebb értelemben individualista magyar, mert aki lelki alapformáltatását a Tiszántúl szellemi levegőjében nyerte, és aki a debreceni Kollégium diákja volt, az nem is lehetett mássá. De ugyanakkor hatalmas erővel él lelkében és nyer kifejezést minden szavában és gesztusában a legősibb és legtermészetesebb collectívum: a népközösség mély átérzése és tudatos munkálása. Magyar államfő a magyar föld népével még soha történetünk folyamán olyan testvéri közösségben nem érezte magát, mint ő s a magyar népi egység és erő anyagi és szellemi megalapozásáért, megerősítéséért, kifejlesztéséért még soha annyit nem tett, mint ő, — mert ez nála nem valami humanitárius leereszkedésből, jóindulatú doktrinérizmusból, vagy egyéb tiszteletreméltó eszmei szenvedélyből fakad, hanem egyszerűen onnan, hogy ő maga is mindenestől a népközösség tagjának érzi magát, testnek annak testéből s léleknek annak lelkéből, s azt akarja, hogy ez a közösségi érzés minden magyar emberben olyan tudatos és olyan izzó legyen, mint őbenne és ebből a közösségi érzésből minden magyar ember úgy levonja a ma sürgősen és elodázhatatlanul szükséges következményeket, mint ahogy ő levonta és levonja, mint magánember és mint államfő.

De a mi lovagunk lelki harmóniájának legmélyebb vezérszólama mégis csak a hite. Az ő hite ugyanazt mondja neki, amit a Dürer ihlete zengett belé a halhatatlan lovagszimbolumba, amit Bocskay a hajduival énekeltetett és amit az ifjú Arany a debreceni Kollégium falából hallott előzsongani kísértetjárásos éjtszakákon: „Erős várunk nekünk az Isten!” Az a hit ez — a predestinált ember hite —, amely Istenhez, ördög és halál minden rettentése és agyarkodása közepett is, épügy folyvást közelébb és feljebb viszen, mint ahogy folyvást bensőbbben összekapcsol a hívő embertestvérről, bármi legyen annak egyházi, felekezeti fémjelzete. Az a hit ez, amely a maga erejét érezve, a mások hitével is boldog, magától értődő testvérközösségbe tud kapcsolódni a helyett, hogy a maga gyengeségét érezve, háttérbe igyekeznek szorítani a mások hitét. Az a hit ez, amelyet a vegyesvallású kormányzói pár tündöklő keresztényi egységében áhitattal szemlél az egész magyarság — az a hit ez, amely még a hitetlent is gondolkozóba ejti, és titokban megáhitatja vele a maga erejét és igazságát, egyszerű szépségét és tisztaságát. Minden igaz és nagy országépítő és nemzettevő magyarok hite ez, István királyunktól Horthy Miklósig: az a hit, amelyről nem földi ígérettel mondatott meg, hogy nem egyéb, mint győzelem, amely meggyőzi e világot.

A végső győzelemig még messze az út. A napfényes oromról biztatón integet az erős vár, de a szakadék teli van homállyal és köddel, undok szörnyek ólálkodnak a hirtelen fordulókon. Mindegy: a mi lovagunk rendületlenül halad előre, fölfelé, mint aki bizonyos abban, hogy neki lehetetlen elbuknia és célt nem érnie.

Magyarok: húsz évvel ezelőtt oldott kéve voltunk, Isten könyörülő keze szedett össze és vett körül egy aranyveretű acélkötéllel: a mi Kormányzónkkal. Húsz év alatt centrifugális erőink fel-feltámadó eszeveszett iramát Isten szent bölcsesége parancsolta újra meg újra vissza egy csodálatos mágneses központ: a mi Kormányzónk felé. Húsz év után itt

vagyunk, Isten kegyelméből most már nemcsak erősebbre vont, hanem dúsabb kévéekkel is, mert e Mágnes vonzásának engedve egy millió elszakított magyar és magyarföldi testvérünk is hazajött. Ó, hol van az a világvihar, amely bennünket újra szétszórhat, hol van az a belső démonizmus, amely újra felszabadíthatja centrifugális átkainkat, amíg Horthy Miklósunk van — amíg Istenünk van, Aki nekünk Horthy Miklóst jó kedvében, ajándékozó irgalmasságában adta, és Akinek egyedül van hatalma, hogy a Horthy Miklós szellemét bennünk és utódainkban egy új ezredév termő elvévé tegye!

Révész Imre.

„Az evangélizációs hadjárat“-hoz

Bizonyára mindannyian hasznosan és tanulságosan olvastuk Püspök atyánk újévi üzenetét. Sok gondolatot, irányítást, komoly megfontolásra készítő dolgot olvastunk ki belőle. Ismét és ismét elolvassuk azt hasznosan, mert újabb indításokat találunk benne.

Engem legjobban megragadott az „Üzenetnek“ az a része, amelyben az *evangélizáció hadjáratáról* van szó. „*Alvó lelkek és alvó gyülekezetek ellen egységes tervszerűséggel és meg nem járadó rendszerességgel meg kell indítani magának az egyháznak tevékenységeként az evangélizáció hadjáratát.*“ A hadjárat nagyon sok kisebb-nagyobb alkatrészből tevődik össze. Amellett, hogy egységes irányítást követel, az eredmény, illetve a siker nem kevésbé függ attól, hogy a kisebb önálló alakulatok, vagy tényezők milyen mértékben adják oda legjobb tudásuknak, akaratuknak és öntevékenységüknek a legjavát.

Az evangélizáció hadjáratának egyik ilyen kisebb, de szerintem nélkülözhetetlen tényezője, amit én már lelkési értekezleteken éppenúgy, mint baráti beszélgetésekben évek óta hangoztattam: a *rendszeres és állandó, tervszerű családlátogatás*. Szükségesek a különböző nagyobb gyülekezeti, körzeti, egyházmegyei konferenciák, szükségesek a vallásos összejövetelek, sok indítással vihetik előbbre az öntudatosnak látszó vallásos életet, de szerintem ez még mind nem elegendő. *Meg kell indítanunk a rendszeres és állandó tervszerű családlátogatást.* Tudom, hogy nagyon sok akadályát lehet felhozni ennek itt is, ott is, de minek nincs akadály, ami jó, hasznos és üdvös? Én semmi különösebb akadályt ennek nem látom, csak ki kell mozdulnunk egyszer már jól beépített fedezékünkől. Hadjáratot folytatni, de különösen megnyerni, egyhelyben állással nem igen lehet. A püspök látogatja a kerületet, az esperes az egyházmegyét, a lelkipásztor látogassa a gyülekezetet. Mindenik látogató úgy tölti be igazán feladatát, ha Isten színe előtt való megalázkodással, imádságos lélekkel indul el s célja nem kevesebb, mint Isten földi országának dicsőséges előbbrevitele az anyaszentegyház falain belül. E hivatás betöltésére kiváló és igazán követendő például szolgál mindnyájunk számára fáradhatatlan püspökünk.

A kicsiny, vagy kisebb gyülekezetekben, egészen 2—3000 lélekszámig, sőt még azon túl is, ez minden különösebb nehézség nélkül megoldható. Melyik

lelkipásztor az közülünk, aki, ha megkérdeznék, hogy hány százalékát tartja gyülekezetének komoly meggyőződéses reformátusnak, erre a kérdésre nyugodt lelkiismerettel határozott választ tudna adni? Sajnos — mindenki tudja —, hogy még a hivatalos statisztikai kimutatások is tele vannak nem mindenkor megfelelő számadatokkal.

Meg kell indítanunk gyülekezeteinkben a rendszeres családlátogatást. El kell mennünk minden hajlékba. Meg kell látogatnunk a vágyakozó lelkeket, hogy erősítsük és buzdítsuk őket a hitben való további megállásra; de el kell mennünk azokhoz is, akiket nem látunk soha a templomban, akik nem vesznek soha úrvacsorát, akik éppen nem kedves tekintettel néznek a lelkipásztorra. El kell mennünk mindenüvé, mert mindenek gondja a mienk.

Határozzuk el, hogy — amint az Üzenetben is van: „*egy percel sem volna szabad késnünk*“ — azonnal megkezdjük ezt a munkát, mégpedig az állandó rendszeres munkát. Nemcsak szórakoztató, vagy baráti találkozás esetén, hanem komoly alkalommal, *kezünkben a bibliával és zsoltárral* is látogassuk meg híveinket. Azért is induljunk el azonnal, mert falusi gyülekezeteinkben inkább csak a téli hónapokban végezhetjük ezt a munkát. Részletekbe én nem akarok bocsátkozni, meg vagyok róla győződve, hogy lelkipásztor testvéreim ezen a téren éppen elegendő tapasztalattal rendelkeznek. Csupán annyit említek meg — inkább fiatalabb testvéreim számára —, hogy a látogatás ideje egy óránál hosszabb ne legyen s túlnyomórésze komoly vallásos beszélgetés, énekelés és a család egyéni különleges állapotához mért imádkozás legyen. Egyebekben az a sokat emlegetett, de sokszor csak emlegetett bizonyos „*pasztorális prudencia*“ helyesen alkalmazva, el fog igazítani bennünket. Látogatásunk alkalmával találkozunk öregekkel, akik valamikor szorgalmasan jártak az Isten házába; betegekkel, kiket a nyomorúság tart vissza aítól, ezeknek kimondhatatlanul jól esik megjelenésünk. Elképzelhetlen sok áldást és sok más, reánknezve is igen drága kincset rejt magában a helyesen végzett családlátogatás. Milyen jó volna, ha már a nyár folyamán arról számolhatnánk be egymásnak, hogy mennyire volt eredményes, vagy hol volt eredménytelen az ilyen hadmozdulati tevékenységünk. S egymás tapasztalataival gazdagodva, újabb erővel és lelkese-

déssel folytathatnánk ez év őszén áldásos hadjáratunkat.

Egy feltétlenül bizonyos: az evangélikációs hadjáratnak meg kell indulnia s szerény véleményem szerint ennek a hadjáratnak a diadalmas előrelépésé-

hoz mulhatatlanul szükséges, mint elengedhetetlen tényező: a rendszeres és állandó tervszerű családlátogatás.

(Konyár.)

Vitéz Úry Ferenc.

A finn háború

Forrón szeretett északi testvéreink háborújáról annyi csodás hírt hallottunk, hogy — úgy érezzük — tovább kell adnunk mindenkinek, aki ezt a szent háborút csak a napilapok tudósításaiból olvassa. A ker. ifj. egyesületek egyik finnországi vezetője a következőket írja:

Mi itt Finnországban történelmi idöket élünk. Isten csodás dolgokat visz végbe közöttünk. Nemzetünk körén belül minden eddig fennálló *választófal* leomlott és most minden finn egy lélek gyanánt egyesült a nemzet, a haza és a hit védelmében. Az orosz betörés egy olyanfokú *vallásos ébredést* hozott elő, amelynek eredményeképpen a mi népünk az imádság légkörében él. Azt hiszem, hazánk lakói még sohasem imádkoztak annyit, mint ezekben a legutolsó hetekben. Még ellenségeinkért is imádkozunk, hogy a lelki szabadsághoz vivő utat megtalálhassák. A szegény orosz katonákat nagyon sajnáljuk, mivel őket rútol becsapták és az ő szenvedéseik minden képzetetet felülmúlnak.

Karácsony éjjelén a tűzvonalban lévő csapataink karácsonyi énekeket énekeltek és pedig olyan erővel, hogy azokat az ellenség is meghallhassa. Más hol az egész karácsonyi istentiszteletet hangszóróval orosz nyelven közvetítettük az ellenség irányába. Hadd ismerjék meg azt a lelket, amely minket a mi harcainkban vezérel! Útközlet előtt sok finn katonára letérdepelve imádkozik, és sokan most találták meg a Jézushoz vezető utat.

A lakók százezeinek ott kellett hagyniok a megszokott családi tűzhelyet, sok gazdag paraszt az Istenben való hitén és bátorságán kívül mindenét elvesztette. Egy asszonytól, aki egy kicsi csomaggal menekült, azt kérdezték: ez mindene? — mire ő így felelt: „Nem, még férjem és fiam is van, mindkettő a fronton”.

Az United Press c. lap egyik levelezője írja, hogy az orosz foglyok igen nagy többsége az étkezések előtt keresztet vet. A tudósító megkérdezte őket vallásos meggyőződésük felől. Egyértelműleg azt vallották, hogy ők keresztyének, s az orthodox egyház istentiszteletein csupán a túlmagasra szabott díjak miatt nem vehetnek részt. (A francia szövegéből egész világosan nem tűnik ki, csupán az összefüggésből gyanítható, hogy az egyházba belépni kívánókat maga a kommunista állam mintegy büntetésből sújtja akkora adóval, amekkorát a legtöbben nem tudnak megfizetni.) A foglyok egy, Moszkvától délre fekvő termelő szövetkezetben dolgozó parasztok, nagyrésztük se írni, se olvasni nem tud, s valamennyien kijelentették, hogy ők a kommunista pártnak nem tagjai!

Az északon folyó háború szent háború! Nemcsak a nyugati civilizáció és a bolsevizmus háborúja ez, nemcsak egy három és félmillió kis nemzet és egy 180 millió óriás közötti harc, — ez az Istenért és Krisztusért folyó háború. Az a hit pedig, amely a

finneket betölti: a kiöregedett nyugati keresztyénség számára valóságos csoda! S a hitnek ez az erőssége még magának a finn egyháznak a szemében is: isteni kijelentés!... Több mint félmillió lakosnak menekülnie kellett. Ezeknek egyharmada városi, kétharmada pedig falusi, főleg karéliei. Szép és gazdag tartomány ez, évszázados festményekkel díszített ősi tanyákkal tele. Ma ez a vidék „senki földje”, itt már a halál uralkodik, a bolsevista támadások itt dühöngenek a leghevesebben.

Az egyház nagy aggodalomban volt amiatt, hogy vajjon ezek a menekültek az evangélium üzenetét elfogadják-e fogadni, vajjon nem fognak-e lázongani az ellen az Isten ellen, Aki ezt a háborút nem tudta meggátolni?... Nem, sőt a finn háború első csodája most következett: nemcsak hogy a templomok bizonyultak kicsinyeknek, nemcsak hogy a menekültek nagyrésztének első dolga volt egy új Biblia vásárlása, hanem az egyház bizonyágtétele a menekültek lelkiéletének olyanfokú emelkedettségével találkozott, amely magára az egyházra a megdöbbentő bizonyágtétel erejével hatott! Az egyház akart vigasztalni és öt vigasztalt meg... Egy édesanya a legkisebb gyermekét a karjában ölelve tartja, a kisgyermek a menekülés alatt megfagyott!... „Lelkipásztor — mondja az édesanya —, ez a gyermek az Istené, Ő hazahívta. De csak az ország legyen szabad és mi ebben tovább imádkozhassunk...”

Hogy ez a háború szent háború, azt a bolsevista vezérek nagyon jól tudják, épp azért a finn városok és falvak ellen éppen ünnepnapokon dühöngenek a leghevesebben. A legtöbb polgári egyén épp karácsony ünnepén lett a bombázás áldozatává. A vasárnapi istentisztelet még a templomban kezdődik, de árkokban és földhányásokban folytatódik és az óvóhelyen végződik. December 21-én, a Sztalin születése napján 350 szovjetgép repülte át az országot. Erre a végítéletre emlékeztető látványra az egész Finnország csak egyet tudott: felkiáltani, hogy „hiszek Uram, légy segítségül az én hitelenségemnek”, és a rettentő repülés eredménye halottakban *minimális* volt.

A lelkészek mint tábori lelkészek a fronton vannak, mert a csapatoknak épp annyira szükségük van úrvacsorára, mint municióra. Finnország a hitért, a családjáért és a hazáért küzd. Az a bizonyos hit hatja át, hogy Isten hadakozik érte. A háború legelső napjaiban azt gondolták: itt a vég! De íme a csoda megtörtént: Mannerheim és katonái az ellenséget megállították! Az erről szóló jelentést először nem akarták elhinni, majd amikor a nyilvánvaló igazságot mégis csak el kellett fogadniok, az egész országot egy kiáltás hatotta át: Isten meghallgatott!... Megjött a két szövetséges: a bőven hulló hó és a kegyetlen hideg. Majd megjött a pénz, ruha, prém, gyógyszer, stb. Olaszországból repülőgép stb. És végül a legutóbbi nagy győzelmek alkalmával az áldozatok száma

minimális volt (234) a lelőtt ellenséges repülőgépek számához képest (170). (Forrásunk, francia református egyh. lap még január 25-én jelent meg, tudósításunk tehát ennél régebbi adatokat tartalmaz.)

Szent háború! A finnek szívében nincs se gyűlölet, se keserűség a szovjetkatonákkal szemben, csupán mélységes szánalom. Ezek a szegény katonák ebben a rettentő hidegben *pamutruhában*, éhségtől és járványoktól gyötörve, néha egyenesen odafutnak a finn állások elé s a finnek kéri: „*Lőjjetek agyon*, hogy megszabaduljunk!” A finnek jól tudják, hogy ezeket a szegény embereket a vörös népbiztosok és a cseka emberei hajtják előre. „Beszéljete nekünk Istenről”, könyörögnek a foglyok... És itt nemcsak arról van szó, hogy a foglyokat táplálni, ruházni és gyógyítani kell, hanem *evangélizálni* is kell őket.

A jövő Isten kezében van. A finn nép nem gondolhat a jövőre. Isten a mai napot adta, és a mai napon segítette őket. Elég minden napnak a maga baja. Ne aggodalmaskodjatok, köszönjétek meg Istennek azt a kegyelmet, amit elvettetek Tőle! Ami a holnapot illeti?... Legyen meg Isten akarata!

Nem tudjuk, hogy e sorok mikor látnak napvilágot, azt sem tudjuk, hogy a hadihelyzet akkorára miképpen fog alakulni. Hisszük, hogy a finnek az egész földkerekségén élő minden keresztyén ember a maga imádságával állandóan támogatja, s az élő Isten ezeket az imádságokat tényező gyanánt értékeli, elfogadja és a miérettünk és a mi helyettünk küzdő, vérző finnek javára beszámítja. A külföldi segítség e sorok írása idején még nem lehet túlnagy, a kenterbőri érsek a finnek sok imádságról, de kevés muniócióról biztosítja. Pedig a vörös rém elleni összefogásnak itt lenne az Istentől felkínált alkalma! Ha a „keresztyén világ” összefogna, ha némi önmegtartóztatás történnének, ha gennyes sebek mérgét úgy húznák ki, hogy orvos gyanánt az Egyetlen igaz jó orvost kérnék meg, Aki a gyógyítás és döntés munkáját elvállalná és elvégezné, akkor... óh be szép álmom lenne az, ami akkor következne! Isten még csak a rettentő hőtömeeggel és faggal üzen, de másképp is tud. Vajha ez az egy üzenete mindenkinek elég lenne!

Kisújszállás, 1940 február 23.

Nagy László.

Könyörgés a finnekért

írta: Baja Mihály.

Uram, van egy nép ott fent, Északon,
Hol gyér sugárt vet az Északi fény,
Hol a nap is csak félszemmel hunyorgat
Rövid tavasz-nyár és ősz idején.
Ez a nép Uram, testvér a magyarral,
Ezer esztendő, miként a magyar.
Maroknyi nép, de lelke óriási!
És nem akar mást, csak élni akar!
Harcos, vitéz, de lelke tudni vágyó,
Jövendőt épít a fagyon, havon,
A hite nagy: dogmája a szabadság,
S a vallása: az Evangéliom!

E nép Uram, a finnek ősi népe,
A Kalevála hősi nemzete,
Dús erdejében, sokezer tavában
Terem a dal és csillog a rege.
Egy nép voltunk valaha: őseinknek
A vére ereikben lüktetett,
Hazát keresni ők Északra törtek
S belőlük a Suomi népe lett.
Történelmünket is egy kézzel írták:
Múltunk, jelenünk egyformán setét,
Hét hosszú század vérviharja dúlta
A szabadság e drága nemzetét.
De míg leláncolt karral egyre vívta
Véres csatáit eltipróival:
Zsendült vetése, mihelyt a szabadság
Megesókolgatta sугaraival.

S most újra rátört Észak Góliátja,
A vak világnak Antikrisztusa,

A poklok minden Sisera-hadával,
S folyik a hare, a rettentő tusa.
Ötvenszer milljom egy maroknyi népre.
Amelynek a Hit minden fegyvere!
Vértől dagadt folyója, tója, medre
S fogytán szívének hősi vére.

De állja harcát bátran és keményen
S Isten esodája: diadalmasan!
Segít nekik az ég, föld, hó, fagy, erdő,
S új hősi éposz éneke fogan.
Zsoltár dalával mennek a csatába,
Tudják miért s nem félnek a halált:
Él még s velők van újra Vajnemőjnen,
S nagy Ilmarinen újra földre szállt.

De meddig bírják, ó, Uram, de meddig?
Hisz minden bajvívóra száz veszett
Ebbel rohan a béliáli had,
Hogy eltiporja ezt a nemzetet.
Ne engedd, ó, Uram, ne engedd!
Ki bízna benned, ha nem az igaz?
S ki szégyenüljön vasvessződ alatt,
Ha nem a Krisztustagadó, a gaz?
Mi magyarok testvéri hű kezekkel
Segítsd meg őket s aztán minket is,
Teljesüljön, amit az Úr akar:
Legyen e két nép a világ esodája,
Két testvér-nép: a finn és a magyar!

Vallástanítás és egyházi énektanítás

Soraim megírására egy konkrét eset adott impulzust. Egyik egyházi énekórán néhány új növendékem feltűnően kevés, jobbanmondva egyetlenegy egyházi éneket (zsoltárt vagy dicséretet) sem tudott elénekelni. Még a szövegét sem tudták egynek-kettőnek, de elénekelni már nem tudták. Érdeklődésemre, hogy mi az oka eme feltűnően nagy hiánynak, azt

válaszolták, hogy őket sem az elemi iskolában, sem a polgári iskolában nem tanították egyházi énekre. Vallásórákon még csak megtanított a hitoktatója néhány közismert egyházi énekszöveget, de énekelni már nem kellett, azt nem tanították. Mivel nem református iskolába jártak, így máshonnan sem ragadván rájuk több készség az egyházi énekekből, az ötödik

gimnáziumnak megfelelő első liceumi osztályban teljesen képtelenek voltak akár a XXV. zsoltárt is elénekelni. Hogy ez mit jelentett rájuk nézve, mint a református gyülekezet egy-egy tagjára nézve? Azt, hogy nem tudnak beleilleszkedni, nem tudnak résztvenni az istentiszteleteken; a hívők közösségében csak mint hallgatók vesznek részt, pedig a közös egyházi ének által cselekvőleg is részt kellene venniök az istentiszteletben. Ennek fontosságát, azt hiszem, nem kell külön hangsúlyoznom, hiszen református istentiszteletünknek éppen egyik sarkalatos elve a hívek közös éneklése. Ahol a gyülekezet néma, ahol az ének nem szárnyal ég felé, ott a hit lángja is kialszik, csak pislog, vagy már ki is aludt, s csak füstölő kanóc az már. Nekünk református keresztyéneknek mindenkor erős várunk és nem ok nélküli dicsekedésünk voltak a mi istenes énekeink, zsoltáraink és himnuszaink. A református embernek kezében mindenkor ott volt bibliája mellett a zsoltároskönyve is. Hazánkban a reformáció elterjedésének nem jelentéktelen oka volt a genfi zsoltárok gyors és átütő sikerű elterjedése. Sok-sok nyomorúságban és szenvedésben, avagy örömben és hálaadásban volt mindenkor hű kísérelője és tolmácsa Isten trónusa előtt a református keresztyén hívőnek a zsoltár, melynek egész tartalmával és lelkiségével szorosan összeforrott, s nemcsak laza szálként, de elszakíthatatlan kapocsként tartotta benne a hitet, élesztette a reményt a megpróbáltatások nehéz éveiben. Mi hát az oka annak, hogy úgy a hívek közösségének, mint az egyes ember hitéletének emez egyik legfőbb és legcélszerűbb segítő eszköze, kedves és hű szolgálója nem kis mértékben hanyagoltatik el? Mert hogy elhanyagoltatik, az bizonyos. Nemszak azáltal, hogy egyházi zene- és énekügyünk iránt a kevésszámú igen tiszteletre méltó kivételtől eltekintve nincs meg a kellő érdeklődés, sokszor még a megértő jóakarattal sem, s az egész egyházi ének-zene ügyet bizonyos lekicsinylő mozdulattal a kántorok ügyének tekintik, melyhez magas méltóságukban kevés közösséget éreznek (valljuk be nyíltan, legtöbbször azért, mert maguk is tudatlanok és járatlanok a dologban!), hanem azáltal is elhanyagoltatik, hogy annak tanítására nem fordítanak kellő gondot és szakértelmet. Theológiánkon mindenre van tanszék, még a mezőgazdaságtant is tanították nekünk sok minden egyébbel együtt, de az egyházi ének-zene nem volt és úgy tudom, most sincs tanszéke. Mert azt talán még sem lehet komoly stúdiumnak nevezni, hogy egyházi énekórán egymásután végigénekelnek egy csomó zsoltárt vagy dicséretet, s aztán akinek van füle a hallásra s kellő hangja az éneklésre, az kollokviumok alkalmával jelesre kollokvál a megtanult néhány énekből, akinek „botfüle“ van, azzal sem esik különösebb sérelem. Alaposan foglalkoznak a theológiákon a vallástanítás kérdésével, annak módszerével. De hogy az egyházi énektanítás módszerével foglalkoztak volna, ezt még nem igen hallotta, ha csak, mint lelkész-tanító valamelyik képzőben erre rá nem kényszerül a lelkészjelölt. Ezért van az, hogy nagy számmal akadnak református tanulók, akik akár az egész középiskolát elvégezhetik — megtanulván ott sok minden hasznos és épületes dolgot —, de a „Tebenned bízunk eleitől fogva“ ismeretlen marad előttük. Mennyire elvont, száraz s az érzelmi életre alig ható az olyan vallásoktatás, amelyikből hiányzik az ér-

zelmi elmélyítés leghatásosabb eszköze: az egyházi ének. Tudom, hogy a vallásórák anyaga is zsúfolt, mint minden más óráé. Tudom, hogy elsősorban a megfelelő és nagyszámú bibliai idézetek olvasására, a rendszeres bibliaolvasásra való rászoktatásra kell elsősorban az idő. De annak nem látom akadályát, hogy óra elején, óra végén egy-egy egyházi éneket el ne énekeljenek, természetesen mindig mást, melyet azután otthon a következő órára könyv nélkül — énekelve is! — megtanulnának. Így mégis a gyülekezeti használatban legközismertebb zsoltárok és dicséretetek minden református tanulónak közkincsévé válnak. Mi akadály lehet fentebbi elgondolásnak? Legtöbb helyen semmi, néhány helyen az, hogy a vallásoktató nem tud maga sem énekelni. Amennyire néma ő, annyira néma marad az általa nevelt, oktatott növendéksereg is. Mindenképpen hiányos és csak fél munkát végző tanítás az ilyen. A most már lassanként megszűnő tanítóképzőkben csak felvételi vizsgával lehetett bejutni. Ennek a felvételi vizsgának éppen a megfelelő és képezhető jó hallás és énekhang volt a tárgya. Bármilyen kiváló tanítóegyeniség legyen is valaki, ha éneket nem tud tanítani, nem alkalmas a néptanítói pályára. A lelkészi, illetve vallásoktatói pálya is tökéletesen ép érzékszervű embert kíván. Amennyire szükség van az ép és egészséges beszélő szervre, annyira szükség van a kifogástalan hallásra és énekhangra a lelkészi pályán. Figyelembe kellene ezt venni a theológiára való felvételnél. Szakszerű felügyelettel, még inkább kellő irányítással kellene segítségére lenni e tekintetben a hitoktatóknak. Természetesen ezek a problémák csak ott állanak fenn, ahol más felekezetű iskolába járnak református növendékek, s ahol nem kapnak külön egyházi énekórát, mint ahogy kapnak pl. a református liceumokban. Itt a hitoktató csak felhasználja a már megtanult egyházi énekanyagot, s nem saját magának kell annak megtanításával vesződnie. Ha az elemi iskolától az érettségi bizonyítványig következetesen végigvezetnék a módszeres egyházi énekkutatást minden iskolában, mennyivel lelkesebben szárnyalna a templomi gyülekezeti ének, mennyivel változatosabb lehetne énekünk, hiszen most ott tartunk, hogy tulajdonképpen felesleges a mostani énekeskönyvünk, mert annak alig negyedrészt énekelik néhol. A legregibb és legszebb zsoltárdallamaink feledésbe mentek, mert nem volt, aki megtanítsa őket énekelni. Régen elkezddődött már ez a hanyatlás; ahogy néptelenedtek el sok helyen a templomok, akkén t halkult el, kevesebbedett meg az ének a hívek ajkán. Amennyire igaz az, hogy dalában él a nemzet, annyira igaz az, hogy énekében él minden vallásfelekezet. A vallástanítás régen magától értetődően vállalta s magában foglalta az egyházi ének tanítását is. Ha nincs külön alkalom és lehetőség az egyházi énektanításra, ezt a munkát most is vállalnia kell a vallástanításnak, éppen a maga jól felfogott eredményes munkája érdekében s reményében. Nem öncélúság az egyházi ének tanítása, mert egyedüli hivatása, hogy annak dicsőségét hirdesse, Aki adta az embernek a legmagasabb művészi képességet és lehetőséget, hogy t. i. éneket, zsoltárokat és himnuszokat magasztalja Urát és Teremtőjét.

Nyíregyháza.

Vikár Sándor,
református lelkész, tanár.

Hírek Amerikából

Az amerikai magyar református egyesület nagygyűlése május hónap végén és június elején folyt le az ország fővárosában Washingtonban. A delegátusok százan felül voltak, akik örvendetesen vették tudomásul az Egyesületnek az elmúlt négy év alatt taglétszámban és vagyonban történt gyarapodását. A konvenció véglegesítette a magyarországi zárandokutakat és nemcsak 1939-ben utazott haza egy csoport a Király Imre pénztáros vezetésével, hanem, ha a viszonyok megengedik, ebben az évben is haza utaznak ifjaink. A konvenció 12 napig tartott, mert mindent alapos vizsgálat alá vettek a kiküldöttek. A Washingtonban létesített központi iroda, továbbá a szervezői titkár és kerületi szervezők beállítása új dolog volt, ami kiállotta a próbát.

A konvenció véglegesen elfogadta egy palotaszzerű háznak megvásárlását Ligonier városban árvaházi célra. A leánygyermeknek már leköltöztek, az épületet a tavasszal fogjuk kitoldani és akkor lesz hely az árvafiúk részére is. A hegyen levő, régi árvaházi nagy épületet pedig átadjuk az öregek számára, akik feltűnő nagy számmal folyamodnak felvételért az aggmenházba. A Bethlen Otthon munkájának ez az utóbbi ága mutat fejlődést az utolsó években. Az aggmenházi munka bővítése, továbbá az árvagyermeknek a városban kínálkozó jobb iskoláztatás tette szükségessé a Ligonier városában a felső iskolával szemben levő gyönyörű épület megvásárlását árvaházi célra.

A konvención olykor-olykor kiélesedtek az egyházpolitikai ellentétek, de a higgadtabb elem képes volt ellensúlyozni annak romboló hatását. Különösen a szervező titkárral szemben nyilvánult meg egyesek részéről éles támadás, azonban jellemző a konvenció tagjainak komolyságára, hogy választás alkalmával egyhangúlag újra jelölték. Az elnök ismét Dr. Újlaki Ferenc lett, az alelnöki hivatalra Fiók Albertet választották vissza. A központi tisztviselőket (Molnár István titkár, Király Imre pénztárnok, Vasváry Ödön számvevő és Borsy Kerekes György szervező titkár) egyhangúlag ismét megválasztották. Igazgatók lettek: Estu János, Kováchy M. György, Kőteles István, Papp Károly lelkész, Téglássy Pál, Dr. Vincze Károly lelkész és hivatalból e sorok írója.

Az Evangelical és Reformed Church közösséghez tartozó Magyar Egyházkerület megkezdte munkáját. Több közérdekű, felvilágosító iratot adtak ki és a rendet s fegyelmet óhajtják megszilárdítani a gyülekezetekben. Az egyházmegyék most már tisztán tanácskozási jelleggel rendelkeznek és a gyűléseken az ifjúság, nők és egyháztanácsosok nagy számmal vettek részt, hogy az előadások által lélekben erősödjének. Kár, hogy mintegy 11 magyar egyházközség, amely régebben tagja volt a Reformed Church valamelyik magyar egyházmegyéjének, nem óhajt tartozni a Magyar Egyházkerülethez, mert amerikai kerületben jobban gondolják biztosítva lelki életük elmélyítését.

A Magyar Egyházkerületnek a detroiti gyülekezettel gyűlt meg a baja, ahol Tóth Mihály volt a lelkész és Tóth Tibor a másodlelkész. Azzal az indokolással, hogy két lelképásztor eltartása költséges,

felszólították Tóth Mihály lelkészt, hogy mondjon le. A közgyűlésen néhány szavazattöbbséggel azok nyertek, akik távozását kívánták. Így Tóth Mihály kénytelen volt távozni a detroiti egyház éléről és jelenleg lelkészi állás nélkül van. A Magyar Egyházkerület Tóth Tibor másodlelkésznek a cserét ajánlotta, de az egyháztagok nagyrésze ebbe nem nyugodott bele. A detroiti lelkészi állás most sincsen betöltve.

Jellemző Detroitra, hogy az ottani független egyházban, ahol Dr. Bőtykös Bélát választották lelképásztornak, a kisebbség előbb a kerülethez felebezte meg a választást s miután az a kérvényt elutasította, világi bíróság elé vitték az ügyet. A megértő bíró elutasította a folyamodóknak azt a kérelmét, hogy a megválasztott lelkészt zárja ki a templomból. Pár hónapi időt adott, hogy a lelképásztor és gyülekezet együtt dolgozzanak, ami hasznára volt az egyháznak.

Detroitban a harmadik református egyház, amely a Kozma Dezső lelkész vezetésével idáig independens volt, kérte felvételét az Evangelical and Reformed Churchbe, amit teljesítettek is.

A mult évben a következő lelkészváltások voltak: Kovács Béla wallingfordi lelkész nyugalmába vonult és a coatesvillei kicsiny egyházban teljesít szolgálatot. A wallingfordi egyház Kecskeméthy László tanulmányúton levő segédlelkészt választotta meg. A phoenixvillei egyházban a Magyarországra távozott Csikesz Tibort id. Nagy Emil lelkész, a Református Egyesület kerületi szervezője helyettesítette. Bacsó Béla elyriai lelkészt a garyi egyház választotta meg, helyére Novák Lajos logani lelkész ment. Logan még nincsen betöltve. Hunyady László eltávozott Woodbridgeről és Drakes Congóban munkálkodik. A woodbridgei egyház Egry László columbusi lelkészt hívta meg. Columbusba pedig Szijjártó István cleveand-i segédlelkész ment. Pappméder István lelkész Vintondaleben teljesít szolgálatot. A staten islandi független egyházban Szőke István, a bronxiban Veress György József és az akroniban Kovács István segédlelkészek a beszolgálók.

A mult évben két ifjúsági konferencia volt. Az elsőt, amelyen az Evangelical and Reformed és Presbyterian egyházakhoz tartozó fiatalok vettek részt, Cleveandban tartották. Több hátráló körülmény miatt számban nem volt nagyon látogatott, de komoly munkát végzett. A Független Egyházhoz tartozó ifjak Perth Amboyban tartották népes konferenciájukat és megalakították a Független Egyház országos ifjúsági szövetségét.

A magyar reformátusok különböző csoportjai között a viszony az elmúlt hónapokban örvendetesen javult. Az egyházi lapokban nem olvasható többé izléstelen csipkelődés és bántó támadás. Ellenkezőleg, a vezetők tárgyalásokat kezdetek, hogy a nem-egyháztagokkal és vegyes házasságot kárunkra kötő felekkel egyöntetű álláspontot foglaljanak el. Mindenik egyházközség, bárhova tartozik is, belátta azt, hogy a belső megerősödére kell törekednie és különösen az ifjúságot kell megtartani az egyházon belül. Erre tekintettel a perth amboyi független egyházba bevezették a havonkénti angol istentiszteletet, mert

magyar reformátusaink gyakran kötnek házasságot magyarul nem beszélő más nemzetiségűekkel és az angol istentisztelet által ezeket is magyar református templomban lehet kiszolgálni.

A „Szabadság” napilap, amelynek iránya többek részéről jogos kritikát váltott ki az utóbbi hónapokban, teljesen magyar kezekbe került. Az üzletvezető és az anyagiak lebonyolítója Himler Márton szerkesztő lett, főszerkesztő pedig Borsy Kerekes György

lelkész, aki lemondott a Református Egyesületben viselt központi szervezői hivataláról. Az új szerkesztő kijelentette, hogy a lapot krisztusi és a Washington s Kossuth nevéhez méltó demokratikus szellemben fogja irányítani. Az amerikai hazafias és vallásos magyarság nagy örömmel vette tudomásul azt a hírt, hogy Amerikának legrégebbi és legnagyobb magyar napilapja a Borsy Kerekes György kezébe került.

Dr. Nánássy Lajos.

Modern vallásosság

Szükségesnek tartom a methodizmus 1851-ből származó ismertetését közzétenni.

„Északamerikában legszámosabb s leginkább terjedő felekezet a methodistáké. Ezek a protestantizmus jezsuitáinak neveztek el, mivel főfeladatuknak tűzik ki a hitelenség ellen küzdeni és nézeteiket terjeszteni. Az angol egyháztól semmi dogmában nem különböznek, sőt ennek hierarchiáját is megtartották. Általában a methodizmus nem annyira külön vallásfelekezet, mint testület, melynek misszionáriusai az egész földön el vannak terjedve, s mind egymás között, mind a közgyűléssel folytonos levelezésben állnak. Kétféle papot ismer, megtelepedettek és utazókat. Az elsők nem kapnak fizetést, hanem egyéb polgári keresetökből táplálják magokat, az utóbbiak fizetettek. Ezek a legbefolyásosabb papok, valóságos ecclesia militans; a generális konferenciát, mely püspökeiket kinevezi, kizárólag ők képezik. Közönségesen kis társaságokban utaznak s elnökölnek a methodisták híres ünnepein a revivals és campsmeetingeken. A főelevenítők (revivals) képezik a methodizmus sajátosságát. Ezek nagy egyházi ünnepélyek, melyeknek célja a hit megszilárdítása és a másként gondolkodók megtérítése. Az első revival 1740-ben tartott. Akkor a kételyre hajlott puritánok hitdühét kényelmes hitbéli közönyösség váltotta fel, midőn Whitley és Wesley testvérek Északamerikába jöttek s a régi alladalmakat meggyéről meggyére beutazták. Ékes szólásuk nagy vallási mozgalmat idézett elő. A revivalokat a methodisták „az isteni malaszt érezhető kinyilatkoztatásának, a szentlélek ömlengésének” tartják, mely egy város vagy egy nép imádsága, s a pap ájtatos szavai benyomása által nyeretik, mely a büntudatos kebleket megtéríti, s büneiket a fenyegető veszély öntudatára hozza. A revival egyszersmind a methodisták főünnepe, s tartatik, valahányszor egy városba misszionárius-társaság érkezik. Minden templomban napjában háromszor van egyházi beszéd. Egymás után két szónok lép a szószékbe: az egyik a pokol kínjait rajzolja lángoló színekkel, a másik a menyország boldogságát. Ha a község felindulása, mely sóhaj, zokogás, rángatózásokban nyi-

latkozik, legmagasabb fokra emelkedett, a papok megtérésre szólítják a népet. Az „aggály padjára” ülnek, hol a bűnbánók csakhamar hosszú sorokban jelentkeznek, gyónnak és lelki vigaszt nyernek. E pereben a lelkesedés vad zajba megy át, a szentlélek hat, a „mű” be van fejezve. A revivalok helyét pótolják faluvidéken a campsmeetingek. A methodisták már 1843-ban 3988 utazó s 7730 megtelepedett papot számláltak. Keblökben kevés új felekezet támadt; legfontosabb ezek között: az afrikai methodista püspöki, és a methodista-protestáns egyház. Az előbbi 1816-ban annak következtében keletkezett, hogy az egyházi összejövetelek alkalmával a feketéket és a színeseket a fehérektől külön helyre utalták. Ezért a feketék elváltak a fehérektől és külön egyházat alapítottak, melynek első püspöke Allen Richárd volt. E felekezet a nagy methodista testülettől éppen semmiben sem különbözik, kivéven azon törvényt, mely tiltja tagjainak rabszolgákat tartani. A methodista-protestánsok 1824-ben keletkeztek. Akkor ellenzék fejlődött ki a generális konferenciának a csupa papokból képzése ellen. Számos kérvény érkezett, ehhez a megtelepedett papok és a világiak küldöttjei bebocsátása iránt. Ennek megtagadása iránt a kérvényezők kiléptek az egyházból.”

(Újabbkori ismeretek tára. 614—615.)

Ezt az ismertetést jó magyar hívő kálvinista nagytekintélyű ev. református egyháztagság írta. S mikor most 90 esztendő távlatából a mai magyar református egyház egyes jelenségeire téved tekintetünk, önkénytelenül is azt kell kérdeznünk, hogy mi köze ennek az erőltetett vallásosságnak az igazi magyar református, kálvini szellemű tiszta keresztyénséghez? Mégis vannak tévelygők, akik ezt a szektárius ízű vallásosságot akarják becsempészni a magyar református egyházi életbe. Ideje, hogy felvilágosítsuk a tévelygőket és igyekezzünk megőrizni Megváltó Krisztusunk által alapított Anyaszentegyházunkat a maga eredeti tisztaságában, amire Kálvin visszaformálta s amely a tiszta, rajongástól mentes keresztyénséggel azonos.*

Nagykálló, 1940 február 10.

Görömbei Péter.

A Kollégium új alapítványai

A Kollégium 400 éves jubileuma újra a Kollégium felé fordította a figyelmet s mint a 400 év alatt, a hívek áldozatkészsége tartotta fenn a magyar reformátusság eme legelső iskoláját: ma is megindul az adományok sora.

*Ez a kommentár a szerző egyéni felfogását tükrözi vissza. Szerk.

Március 1-e ünnepet jelentett a Kollégiumnak, mert egykori kis növendékéből a haza legnagyobbjává emelkedett Kormányzó Urunkat ünnepelte az egész ország, de Debrecen város polgármestere és törvényhatósági bizottsága gondoskodott róla, hogy ezt a

napot a Kollégium még külön is megemlegesse, mert tudvalevőleg 135 hold földet adott a Kollégium számára Horthy-alapítványul.

A Debreceni Protestáns Lap 1940 február 1-i számában maga Révész Imre püspök úr számolt be egy hasonló szép nagy alapítványról. Özv. Dr. Kügyi Virág Endréné, szentesi nagyasszony, református papi család gyermeke, mintegy 100,000 P értékű alapítványt létesített a Kollégiumnak „református teológiai, irodalom és köztörténeti, általában világnézeti vonatkozású tudományos munkásság támogatására, továbbá idevonatkozó könyvek kiadására, irodalmi vállalatok létesítésére, ifjú tudományos kutatók segélyezésére“.

Ezen ritka szép és nagy alapítványok mellett mindinkább megnyilatkoznak a Kollégium régi növendékei is, hogy azon Kollégium iránt, amely őket a szellemi javak mellett esetleg anyagi támogatással is pályához, kenyérkeresethez s társadalmi megbecsüléshez juttatta, hálájukat adományokkal rojja le, hogy a mai ifjúság életét könnyebbé tegyék s ezzel a Kollégiumot is nemes célja további betöltésére képesebbé tegyék.

A Kormányzó úr jubileumi ünnepnapján számoltunk be a debreceni lapokban Nagybakay-Sesztina Jenő nagykereskedő, iparkamarai elnök úrnak 1000 pengős alapítványáról. Ő is tanuló társa volt a Kormányzó úrnak, csak nem egy évfolyamon, hanem egy évvel alacsonyabb osztályban járt. Ennek emlékére tette szép alapítványát egy akarattal a kedves feleségével.

Tóth István nyug. árvaszéki elnök (Berettyóújfalu) a múlt év folyamán 1000 pengőt fizetett be a kollégiumi pénztárba, hogy a kamatokból a gimnáziumba járó valamelyik kiváló cserkész nyári táborozására kapjon segélyt, mert mint az alapítólevelben mondja: „A világot látás, az ennek során gyűjtött tapasztalatok, a növekedő látókör majdnem felér az iskola padjain szerzett elméleti ismeretekkel, vagy legalább is szerencsésen egészíti ki az iskolai tanulmányokat.“

Dr. Molnár Béla balmazújvárosi református lelkész 500 pengőt fizetett be a múlt év december 12-én fiatalon, 25 éves korában elhunyt fia, ifj. Dr. Molnár Béla emlékalapítványára. Fia a református gimnáziumban érettségizett 1933-ban, az iskola kiváló jó növendéke volt, cserkész, majd a Turul bajtársi egyesület kerületi alvezére. Vármegyei közigazgatási gyakornok volt. Emlékét a legszebb módon örököltette meg a gyászoló család.

Végül a Debreceni Protestáns Lap 1940 január 15-i számában Gaál István esperes a Kollégium jubileumával kapcsolatban nemes, követendő példát mutat a Kollégiumnak a további évszázadokra való felvirágoztatására, mikor ő, a volt pataki diák, a Kollégium volt növendékeinek példát adó buzdításul 1000 pengős alapítványt létesít.

Mind ezek a szép elhatározások s különösen Révész Imre püspök úr újévi és február 1-én megjelent cikkeiből, és Gaál István esperes úr buzdító cikkéből azt a reménysugarat látjuk kicsillanni, hogy még ezután indul meg a Kollégium jubileumi alapítványának erősebb gyarapodása, mert igaz, hogy már eddig is 33,850 P gyűlt be, a 720 pengős jubileumi zenealapítványon kívül, de ennek nagyobb részét három nagy alapítvány tette: a Magyar Nemzeti

Bank 10,000, a TÉBE 8,000 és a kollégiumi bélyegek után kapott 10,000 P. A többi összeget 48 egyház, 29 pénzügyintézet és szövetség és 33 egyén adta össze, de ha még meggondoljuk, hogy mennyien tanultak a Kollégiumban, akiknek neve nem szerepel az adományozók közt, s hogy mennyi egyház nem küldött még adományt, akkor remény tölthet el bennünket, hogy ha a többiek is meghallják a hívó szót s a szép példákat követik, a Kollégiumnak újabb virágzás korszaka kezdődik meg az új évszázad elején.

A Jubileumi Alapra 1939 december 15-i nyugtázásunk óta (lásd Debreceni Protestáns Lap 300. lapján) a következő adományok érkeztek: Bihar-ermelléki egyházmegye 10 P, Kokad 20 P, Kishodos 20 P, Kőmörö 27-54 P, Sarkad 100 P, Vámospércs 62-88 P. Az alapítványtevőknek s az adományozóknak ezúton is hálás köszönetet mond a Kollégium igazgatója.

Debrecen, 1940 március 7.

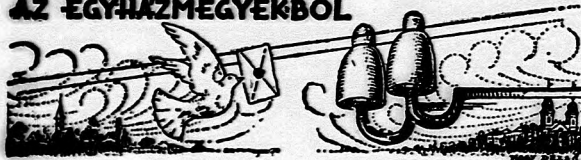
Jakucs István,
koll. h. igazgató.

I R O D A L O M

Vasváry Ödön két új könyve. Azt reméljük, hogy Vasváry Ödönt nem kell lapunk olvasóközönségének különösebben bemutatni. Mint az Amerikában dolgozó magyar református lelképásztori kar egyik tekintélyes és igen értékes tagja, régóta ismert és megbecsült munkás ő az óhazai köztudat szerint is. Néhány évvel ezelőtt, e sorok írója meglátogatta őt a clevelandi felsővárosi parókián s széleskörű, gazdagon megáldott munkásságáról a lehető leggazdagabb tapasztalatokat szerette. Vasváry Ödön azóta megvált gyülekezetétől s az „Amerikai Magyar Református Egyesület“ vezetését vette át, ahol még szélesebb területen adott Isten alkalmat neki az amerikai magyarság ügyének szolgálatára. E szolgálat bizonyossága az a két, igen komoly értékű könyve, mely most előttünk fekszik. Az egyiknek a címe: „*Virág a kocsitűn*“, magyar elmélkedések, mint a szerző elnevezi. Amerikai magyar újságokban megjelent cikkeit gyűjtötte össze a szerző, melyekben ragyogó evangéliumi világosságban bontakozik ki előttünk az újvilágban élő magyarság megannyi problémája, tiszta meglátással és jóleső derült optimizmussal. A másik könyv történelmi vonatkozású. Címe: „*Lincoln's Hungarian Heroes*“. A könyv első fele, alkalmazkodva az amerikai viszonyokhoz, angol nyelven készült; — a második ugyanazt az anyagot közli magyarul; ennek címe: „*Lincoln magyar hősei. Magyarok az amerikai polgárháborúban, 1861—1865.*“ Hatalmas kutató, gyűjtő és összefoglaló munkát végzett Vasváry Ödön; rengeteg történelmi értéket mentett meg a pusztulástól. A nagyértékű tanulmányt egykorú illusztrációk gazdagítják. Oly jól esik a hősök galériájában újra látni elfelejtett szép magyar neveket, mint pl. Dunka, Vékey, Bibó, Boday, Csermey, Esti, Figyelmessy, Kapus, Kompolti, Korponay, Kozlay, Lülley, Mohor, Pipady, Rózsafy, Toplányi, Zimándy. A könyv hoz Roosevelt USA elnök irt ajánlást. A páratlan értékű munkára felhívjuk olvasóink figyelmét. (U. S.) „*Akit egy kisgyermek mentett meg*“, ezzel a címmel adott ki a pécsi református egyház egy füzetkét, mely 10

éven felüli gyermekek közötti kiosztásra nagyon alkalmas, bár a füzetke tartalma elsősorban felnőtteknek szól. Német eredeti alapján írta ezt az elbeszélést Nyáry Pál pécsi lelkipásztor, amelyet tömeges terjesztésre ajánlunk mindenkinek. Mutatványszámot 20 fillér ellenében küld a kiadó, egyébként 10 példány ára 1-50 P, 50 példány ára 6 P, 100 példány ára 11 P, bérmentes küldéssel.

HIREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A hódmezővásárhelyi református egyház a múlt év végén népfőiskolai tanfolyamot rendezett a tanyavilág érdeklődő fiai számára. A hallgatók érdeklődése olyan nagy volt, hogy a következő évi tanfolyamok sikeres megszervezése és az egymás közötti kapcsolatok ápolása céljából megalakították a „Népfőiskola barátai” körét. Első összejövetelüket március 17-én tartják. Ez alkalommal számolnak be eddig végzett munkájukról.

A hódmezővásárhelyi református SDG szövetség RKIE vallásos összejövetelein két értékes előadás hangzott el február 25-én, illetve március 3-án. Az első alkalommal Szathmáry Lajos gimnáziumi tanár Finnországról és a finn népről értekezett; másodsor pedig Balla Árpád orosházi vallástanító lelkész: A magyar élet keresztmetszete az Ige fényénél címen tartott előadást.

A hódmezővásárhelyi református gimnázium igazgatótanácsa a lemondás folytán megüresedett magyar-német tanszékre Dr. Otrókoci Nagy Gábor debreceni tanítóképzőintézeti tanárt választotta meg.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Meghívó preszbiteri bibliaórákra. A debreceni református egyház missziói bizottsága a következő meghívót bocsátotta ki: Az évek óta kifejlődött és állandósult gyakorlathoz hűen, a közelgő Nagypéntek és Húsvét előtt, a preszbiter és egyházzrészi tanácsos testvérek számára, három bibliaórát óhajtottunk tartani Istenünk segédelmével. A bibliaórák időpontja: 1940 március hó 5., 12. és 19. napjain, délután öt órai kezdettel, a szokott helyen: a preszbiteri gyülekeletteremben. A presbiterársakat szeretettel kérjük, hogy szíveskedjenek meghívni az ismerős egyházzrészi tanácsos testvéreket is. Hívjuk és kérjük kedves mindnyájukat: örvendezzünk együtt az Úrnak orcája előtt s épüljünk abban, aki fő: a mi Urunk Jézus Krisztusban.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

A mezőtúr-újvárosi egyházzrész Komlói Gábor lelkipásztor rendezésében folyó évi február hó 12-14. napjain evangélizáló napokat tartott. Isten különös kegyelme volt ezen az alkalmon. Az Ige hirdetőjét, Ecsedy Aladár tahitófalu lelkipásztort a hófúvások és rossz közlekedési viszonyok okozta nehézségek ellenére is elküldötte hozzánk. Az Ige után éhez és

szomjúhozó lelkek pedig a zord hideg, nagy havazás és hófúvások akadályait legyőzve, minden alkalommal nagy számmal jöttek a 600 lelket befogadó nagy gyülekezeti terebe. Az előadások a három nap délutánján és estéjén mindenki számára, délutánonként a fiúifjúság, a leányifjúság és a tanítói kar presbiteriek számára tartottak. Minden előadás az Evangéliumról szólt. A nyilvánvaló, az elutasított, a szégyelt, a meghamisított és az idvezítő Evangéliumról szóló előadásokban a mi Urunk Jézus Krisztussal találkoztunk, Aki testé lett értünk, Akit nem akarunk befogadni, Akiról szégyenlünk bizonyosságot tenni. Aki mégis megvált, idvezít minket. Az evangélizáció a lélek mélyére ható, lelki ébredést keltő áldott magvetés volt! Hittel kérjük Isten növekedést adó áldását! (I. Kor. 8:7.)

Mezőtúron a Falussy Gusztáv lelkipásztor felesége által vezetett Református Leányegyesület és a 41. sz. „Árva Bethlen Kata” cserkészleánycsapat március 10-én nagyszerű műsoros teadélután rendezett. Falussy Gusztáv lélekből fakadó imádsága után Falussy Gusztávné közvetlen, kedves, meleghangú megnyitó beszédében üdvözölte a megjelenteket s mutatott rá a református leány hivatására, mely nem lehet más, mint a Krisztusban gyökerező élet. Csatáry Ilona szavalata után Mezriczky Lajos zongoraművész játéka gyönyörködtette a nagyszámú összegyűlt közönséget, majd vitéz bátorkeszi Kiss Sándor tábori esperes „Hol van a magyar jövő” című magasnívójú előadásában az ifjúság útját és helyét mutatta meg a családban, egyházban és nemzetben. A „Három térkép” c. élőképjelenet és Marjay Károly biblia-magyarázata után a 245. dics. 10. versének elénekéléssel zárult a jól megrendezett műsoros délután.

HALOTTAINK

Bálint János geszterédi református lelkipásztor, áldásos élete 57. évében, folyó évi február hó 23-án váratlanul elhunyt. Porsátorát február 26-án Debrecenben helyezték örök nyugalomra, családjá, gyülekezete és kollégái őszinte részvéte mellett. Hitvese, két gyermeke és kis unokája siratja. Emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

Néhai Csatáry Ferenc, volt tiszadonyi lelkipásztor özvegye, szül. Tariska Rozália folyó évi március 4-én, 90 éves korában, rövid szenvedés után, nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. Jándon temették el. Az igaznak emlékezete áldott.

Baeskay Ferenc, dögei református igazgatótanító, élete 52-ik, boldog házassága 28-ik, tanítói munkássága 30-ik évében, március 3-án, hosszas, de békén hordozott szenvedés után Debrecenben a belklinikán elhunyt. Március 6-án temették Dögen. Évek hosszú során át szenvedett hadifogságot. Hitvese, özvegy édesanyja és három fia gyászolja gyülekezetével s tanítványai hálás seregével együtt. Áldott legyen emléke. A B. F. R. A.

Sallay István református lelkész. a Bethánia-egylet budapesti főtitkára elhunyt. Lapunk zártakor vettük a gyászjelentését, melyet a Bethánia-egylet adott ki s megilletődött, megható hangon parentálja

el benne a hű szolgát, kinek az élete sem volt drága, csak hogy elvégezhesse futását örömmel. Mi a távolból sokra becsültük írói készségét. Temetése március 10-én folyt le a rákoskeresztúri köztemetőben. Áldott legyen emléke.

K Ü L Ö N F É L É K

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ

húszéves országglása évfordulóján, a magyar nemzet, mint egy ember ünnepelt. Feltárultak a templomok ajtajai s a zsúfolt padosorokból lelkesen szállt az égre zsoldáraink és imádságunk. Ez volt az ünnepi megemlékezés csúcspontja; magasba lendítője pedig az, hogy a magyar országgyűlés mindkét háza törvénybe iktatta a Kormányzó érdemeit. Ez a legnagyobb, amit egy nemzet élő fiának adhat. A jubileumi ünneplés parádés részei a Kormányzó egyenes kívánságára elmaradtak. Ünnepeltek azonban a törvényhatóságok komoly méltósággal. Nem győznék ezekről egyenként beszámolni. A sok-sok ünnepi gyűlés közül azonban egyet ki kell emelnünk, Debrecen város díszközgyűlését, mely országos vonatkozásban is fontos helyre sorozandó. Ennek ünnepi szónoka D. dr. Révész Imre püspök volt; az ő beszédét egész terjedelmében nyújtjuk Olvasóink számára: ezzel hódolunk, mint legméltóbb tisztességtelével Kormányzónk húszéves jubileumán. D. dr. Révész Imre püspök beszédének elhangzása előtt, Debrecen városa, annak emlékére, hogy Horthy Miklós kormányzó hatvan évvel ezelőtt a debreceni Kollégium növendéke volt: százharmencöt hold földet ajándékozott a Kollégiumnak, azzal a rendelkezéssel, hogy annak évenkénti jövedelméből egynegyed rész az alap növelésére, háromnegyed rész pedig a Kollégium közszükségeire fordítassék. A javaslatot Dr. Kölcsey Sándor polgármester terjesztette elő s a közgyűlés, névszerinti szavazással egyhangúlag elfogadta. Püspök urunk Debrecen város nagylelkű ajándékát, ugyancsak a közgyűlés keretében a következő szavakkal köszönte meg:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Méltótlasság megengedni, hogy mielőtt tulajdonképpen feladatomat és megbízásomat, amely e törvényhatóság ünnepi érzelmeinek beszéd alakjában való tolmácsolásában áll, gyarló erőmhöz képest teljesíteném, előbb megcselekedjem valamit, amit, úgy érzem, nem mulaszthatok el, mert amint Urunk Jézus Krisztus mondja: „a szívnek teljességéből szól a száj”. Ma itt mindnyájunk szíve nagyon tele van, nemcsak annak a gondviselészerű egyik legnagyobb Magyarának ünneplésétől, aki köré ma mint családja odasereglettünk, de tele van a szívünk attól a módtól is, amelyet erre az ünneplésre Debrecen nemes városa talált.

Legyen szabad egyrészt a törvényhatósági bizottság nevében, másrészt a tisztántúli református egyházkerületnek és a Kollégiumnak legfőbb képviselőiben, mint amelyeknek történelmi ereje teszi lehetővé, hogy én ma itt e törvényhatósági bizottság tagjai között ülhetek, mélyszélesen átérzett hálás köszönetet nyilvánítani a nemes Város egész vezetésének ezért a gondolatért, amellyel a mi Kormányzónk, a mi Magasztosunk, a mi örök magyar Példaképünk húszszázadunk országglását

úgy örökítették meg, hogy ehhez képest eltörpülne és eltörpült volna minden leggyönyörűsebb műalkotás a város legszebb helyén.

Antik szobrokról beszélnek, hogy ezek mesterei a szobrot ábrázoló istenség nevét úgy bele tudták vésni, égetni vagy kovácsolni abba a szoborba, hogy az a név addig nem tűnt el onnan, míg a szobrot porrá nem zúzták. A mi Kollégiumunk fundamentumába egy örökkévaló isteni név van bevésve: a mi Urunké, a Jézus Krisztusé, Akinek evangéliuma tiszta fényességét és győzhetetlen erejét képviseli négyszáz esztendő óta a tanítás, a bizony-ságtétel, a nevelés, segítés és építés erejével a debreceni Kollégium. Ezt a nevet nem lehet kivenni a debreceni Kollégium élő szobrából, csak ha magát a Kollégiumot és vele ezt a várost s benne a magyarságot és a református egyházat porrá zúzzák. De ebbe az örökkévaló isteni névbe az Ő végtelen isteni kegyelme felvett két emberi és történelmi nevet is mátol fogva: az egyik Debrecen városáé, a másik Horthy Miklósé. Ezek a nevek sem fogják kihullani a debreceni Kollégium életéből, míg csak fennáll.

Csikesz Sándor Tanítvány-Baráti Kör alakult Debrecenben a nagy professzor temetése napján. A volt tanítványok és barátok egy kis serege indította el a szervezkedés munkáját azzal a célkitűzéssel, hogy a kiváló professzor és atyai barát emléket hűséggel ápolja, s az általa megindított munkát tudományos és gyakorlati téren teljes erővel továbbfolytatja. A legközelebbi célkitűzéseket memorandumba foglalták a jelenlevők. Kérték az ORLE vezetőségét, hogy a közgyűlés végleges határozatáig is hagyja meg a Csikesz Sándor által alapított Theologiai Szemlét a tanítvány-barátok kezében. Továbbá D. Dr. Révész Imre püspök úr útján kérték a debreceni Kollégiumot, hogy bocsásson rendelkezésre egy szobát a Kollégiumban „Csikesz Sándor-szoba” céljaira, ahol összegyűjtenék az elhunyt irodalmi hagyatékát, emlékeit, könyvtárát és mind ezeket feldolgoznák és elrendeznék. Mint további célkitűzések: emlékkönyv kiadása még az év folyamán s emlékalap létesítése, mely fedezné az emlékkönyv, az építendő síremlék kiadását egyelőre, később pedig olyan alkotások létrehozását tenné lehetővé, melynek tervét már maga az elköltözött professzor felvetette. A tanítvány-baráti körhöz már eddig is többen csatlakoztak az ország különböző részeiből. A tanítvány-baráti kör patronusául Szabó Imre budapesti esperest, az elhunyt professzor meghitt barátját kérte fel. Érdeklődőknek szíves készséggel állnak rendelkezésükre a tanítvány-baráti kör megbízottai: Dr. Módis László, Debrecen, Nyil-u. 108. és Dr. Farkas Ignác, Debrecen, Péchy-u. 9.

A debreceni református Kollégium Tanítóképzőintézete nemes hagyományaihoz méltó ünnepellyel tett újra bizony-ságot arról a vallásos szellemről, mely az intézet tanárait és növendékeit egyaránt áthatja. Az Országos Református Tanító-Egyesület, Török Tibor igazgató, az intézet tanárai és V. osztályos növendékei úrasztali készletet adományoztak az intézetnek. A készletet március 10-én adták át rendeltetésének úrvacsoraosztás keretében, mely egyszersmind befejező aktusa volt az intézetben tartott csendes napok áhítatának. Ezen az úrvacsoraosztáson nemcsak a kollégium tanító-, hanem a Dóczy-tanítónőképzőintézet is részt vett, melynek V. osztályos növendékei az úrasztali terítő kihímzésével járultak hozzá az úrasztali készlet teljességéhez. Az ünnepi istentiszteleten az ige hirdetést D. Dr. Révész Imre püspök úr végezte, ágendázott Uray Sándor egyházkerületi főjegyző. Az ünnepélyes istentiszteleten a Dóczy-tanítónő

és a kollégiumi tanítóképzőintézet vegyeskara is szerepelt. A debreceni református Kollégium Oratóriuma — az úrvacsoraszínhelye — újra tanuja volt annak az áldozatos szellemnek, mely egyházunk és Kollégiumunk történetében oly fényes példákkal bizonyította az Ige hatalmát és nemes tettekre készítő erejét. Az ünnepélyen résztvettek a város főispánja, polgármestere, a hadtestparancsnok tábornok és még sok közéleti vezető egyén. Az Oratórium színiültig telve volt, ötszázan vettek Úrvacsorát. Soli Deo Gloria!

A reverzális-hajszolás állandóan napirenden van ország-szerte. Titkos kezek dolgoznak, aláaknázzák itt is, ott is a családi szentélyeket. Nem tudjuk őket utólrni. És ha utólrnök is: az ő eszközeit sohasem tehetjük a magunkévá. A mi eszközeink nyilvánvalóak Isten és emberek előtt: sürgetjük a reverzális-törvény azonnali eltörlését; hittestvéreinkkel szemben hangoztatjuk, hogy a tiszta református házasságkötés kívánatosabb a vegyesvallású házasságkötésnél (az utóbbiak közül országos átlagban 50—60% felbomlik:) végül hittestvéreink lelkében minden erőnkkel sietünk megerősíteni, ha kell a hitvédelem fegyvereivel is, a tiszta református öntudatot... Mindezek előrebocsátása után el kell mondanunk, hogy a túlsó oldalról, a reverzális-hajszó küzdőterén, új eszközöket alkalmaznak. Azokat, akik ellenük reverzalist adnak, nem hagyják magukra, sőt folyton szemmel tartják s molesztálják. Imé egy pár eset. Beteg lett a vegyesvallású szülők gyermeke. Tervszerűen és pergőtűz módjára jönnek a „jóakaró, jószándékú” látogatók és sóhajtozzák: bezzeg, ha nem a református templomban esküdtetek volna, minden másképpen lenne, így most az ég és minden szentjei ellenetek fordultak... Egy másik vegyesvallású családban a családfőnek valami kellemetlen összeütközése volt a hivatalfőnökével; talán fegyelmet is kapott. Gondviselészerűen (?) megjelennek itt is a „jóakaró és jószándékú” látogatók s könnyet törölgetve sóhajtozzák: persze, persze, ha itt esküdtetek volna és nem *amott*, a mi papjaink, hatalmas befolyásukkal, azonnal, mindent eligazítottak volna. Próbáljatok szerencsét a tiszteletes uratoknál... de hát ő vajjon mit tehetne. Ezek a sugdosások és sápitozások arra valók, hogy láthatatlanul közvéleményt, sőt babonát terjesszenek a reverzális túloldalra szóló kötése érdekében... Órállók, vigyázzatok!

A finn püspöki kar kiáltványt intézett a finn protestánsokhoz, melyben egyebek közt ezt írják: Senki sem adhatja át magát a kétségbeesésnek. Istenben bízva, tegye mindenki kötelességét. Az aggodalmaskodás a földre sujt, a kötelességteljesítés felemel. Ha elcsüggednénk, azt mutatnók ki, hogy hiányzik lelkünkől a nemzeti igazságunkba vetett hit. Ennek nem szabad megtörténnie.

Nagy Kamill, a cseh protestáns egyház zsinati elnöke meghalt. Nagy Kamill neve világosan mutatja magyar származását és II. József osztrák császár 1781-ben kihirdetett türelmi rendeletének korára utal, amikor a cseh protestánsok, visszanyerve szabadságukat, a magyar református egyháztól kértek segítséget. Erre a kérésre telepedett át Csehországba több magyar lelkipásztori család, közöttük bizonyos Nagy-névű familia is. Ennek a családnak leszármazottja volt Nagy Kamill, a most elhunyt esperes. Széleslátókörű ember volt, rendkívül jó nyelvézéke és sok külföldi nyelvismerete miatt a világháború után alakult Csehszlovákia kormánya arra kérte, hogy diplomáciai szolgálatba lépjen. A kérést azonban visszautasította, mert lelkési szolgálatát akarta megtartani.

Fiumében ezután évente hatszor lesz magyarnyelvű református istentisztelet. A három nagy ünnepen a dunamelléki püspök, az ünneptelen félévben pedig a jugoszláviai püspök küld ki lelkipásztorokat Fiuméba, az ígéhirdetés szolgálatára.

Magyar református lelkipásztor szobra Amerikában. Az amerikai kontinensen magyar református lelkipásztor szobrát leplezték le július havában New-Foundland fővárosában, Saint Johnban, ahol az anglikán egyház így fejezte ki háláját és elismerését a legelső amerikai protestáns misszionárius emléke iránt. Ez a legelső amerikai protestáns misszionárius pedig Budai Parménusz István, magyar református lelkipásztor volt, aki a Sir Humphrey Gilbert expedíciójával, mint az expedíció íródeákja ment Amerikába 1585-ben s aki visszatérő útján hajótörést szenvedett s a tengerbe veszett.*

* A történetisége s főként „református lelkipásztor” volta még némi tisztázásra szorul. Szerk.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

903—1940. szám.

FELHÍVÁS.

Kádár Gyula csendőr g. alezredes, budapesti VIII., Horánszky-utca 27. I. 12/a) sz. a. lakos kérelmére elrendelem a Kádár Gábor tanító és Kálmánczhey Juliánna szülöktől származott, 1813 körüli születésű Kádár József és a Siterben 1861-ben 38 éves korában elhalt Kádár Józsefné Szücs Rozália 1840 körüli házassági anyakönyvi bejegyzésének és Kádár Józsefné Szücs Rozália 1822 körüli születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Felhívom a nagytiszteletű lelkipásztor urakat, hogy eredmény esetén hivatalomhoz jelentést tenni szíveskedjenek.

Debrecen, 1940 február 29.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

924—1940. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak 112,500—1940. VI. ü. o. szám alatt a 69,030—1934. VI. ü. o. számú rendelet hatályának felfüggesztése tárgyában a helyettes (volt segéd-) és segélydíjas (volt helyettes-) tanítókra vonatkozólag a közigazgatási bizottságokhoz intézett rendeletének másolatát a főhatóságom alá tartozó elemi népiskolák helyi hatóságai részére szószzerinti másolatban kiadom.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 112,500—1940. VI. ü. o. szám alatt valamennyi vármegye és törvényhatósági jogú város közigazgatási bizottságához intézett rendeletének másolata:

A régebben végzett állástalan tanítók szociális segítése, elhelyezkedése érdekében kiadott 69,030—1934. VI. ü. o. számú rendelet végrehajtása során azt a gyakorlatot követtem, hogy a nemállami elemi népiskolákhoz alkalmazott vagy megválasztott tanerők részére csak akkor engedélyeztem és folyósítottam fizetési kiegészítő államsegélyt, ha a tanerők az alkalmazás vagy a megválasztás időpontjánál legalább két évvel előbb szerezték meg oklevelüket.

Az utóbbi évek gazdasági helyzetének alakulása a multtal szemben — főként a diplomás férfi munkaerők részére — több elhelyezkedési lehetőséget teremtett s a szociális segítés szempontjai szerint megválasztott kultúrpolitika eredménye, hogy a többéves oklevellel rendelkező állástalan férfi tanerők nagyrészt állásba jutottak s hogy a tanítóképzőintézetek által évenként kibocsátott férfi tanerők száma az ország elemi népiskoláinál évenként jelentkező férfi tanerőszükséglettel egyensúlyba kerül.

A fentiek előrebocsátása után értesítem a tek. közigazgatási Bizottságot, hogy a 69,030—1934. VI. ü. o. számú rendelet hatályát az állástalan okl. tanítókra (csakis férfi tanerőkre) vonatkozólag felfüggesztem. Ennek megfelelően az 1940—41. tanévtől, illetve a folyó év július, augusztus, vagy szeptember havában történő tanítóválasztások felülvizsgálásától kezdődően a megválasztott férfi tanerők oklevelének keltét és minőségét csakis abban az esetben meglelem és csak akkor rendelem el a fizetés kiegészítő államsegély folyósítását, ha a tanítóválasztó szerv (hatóság) a megválasztottnál régebben végzett s a pályázati feltételeknek megfelelő állástalan okl. férfi tanerőt indokoltan nem mellőzött. Ha tehát régebben végzett s a pályázati hirdetmény követelményeinek megfelelő okl. állástalan tanító(k) nem pályáztak (pályáztak), a tanítóválasztó szerv (hatóság) aggály nélkül alkalmazhatja vagy választhatja meg a legújabb keletű oklevellel rendelkező férfitanerőt.

Rendeletemnek kibocsátása után, a folyó tanévben megüresedő tanítói állásokra a folyó tanév végéig *nemállami elemi népiskolai segélydíjas tanítói minőségben* fizetési kiegészítő

szító államsegély igénylésével már a fenti rendelkezések szerint alkalmazhatók okl. férfi tanerők.

A régebben végzett s még állástalan okl. férfi tanerők elhelyezkedésének további biztosítása érdekében hasson oda a tek. közigazgatási Bizottság, hogy a pályázati hirdetmények ne tartalmazzanak helyi jelölt, vagy az álláson meg-előzőn működött segélydíjas tanerő, vagy általában egy pályázó esélyeit, vagy valamely, a pályázókat elriasztó kitétel. Az ily szempontból kifogásolható pályázati hirdetmény a tanítóválasztás megsemmisítését, illetve a fizetéskiegészítő államsegély folyósításának megtagadását vonja maga után.

Budapest, 1940. évi február hó 20-án.

A miniszter helyett:

Fáy István sk., államtitkár.

Debrecen, 1940 március 1.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

947—1940. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű lelképásztor urakhoz.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr egyházközségeink részére a kivételes és rendkívüli államsegélyeket rendszeresen azzal a feltétellel szokta folyósítani, hogy azok rendeltetészerű felhasználását saját hatáskörömben ellenőriztessem.

Az államsegély kiszolgáltatásakor az érdekelt egyházközségek püspöki aláírással kell felhívást kapnak, melyben a felhasználást igazoló számadási kivonat záros határidő alatti felterjesztésére felhívhatnak.

E felhívás dacára is az államsegélyben részesült egyházközségek jórésze csak késedelmesen, vagy a gazdasági hivatal — gyakran többszöri — sürgetésére, vagy arra sem tesz eleget elszámolási kötelezettségének. A nyilvántartás és sürgetés többletmunkát, a sürgetések többletterhet jelentenek. Ezidő szerint 93 olyan államsegélyben részesült egyházközségünk van, amelyeknek 1936 december 31. — 1939 december 31. közötti határidőkből el kellett volna számolniuk.

Mivel az államsegélyek elszámoltatási kötelezettségét az eddigiekre és a továbbiakra is fent kell tartanom, ezért e kötelezettség teljesítésére mind a még el nem számolt, mind a később segélyben részesülő egyházközségek figyelmét ezúttal is felhívom, azzal a meghagyással, hogy a gazdasági hivatalnak eddig gyakran eredménytelen sürgetéseivel felmerülő költségek megtakaríthatása, de a jórend érdekében is elszámolási kötelezettségüknek haladéktalanul eleget tenni szíveskedjenek.

Debrecen, 1940 március 4.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

Pályázati hirdetmények

Abádszalók-Abád református egyháztanácsa pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Javadalom: Természetbeni lakás, 9 értékegység, államsegély. Kötelesség díjlevél szerint. Választás miniszteri megerősítés után válik jogerőssé, s e tekintetben iskolafenntartó egyház semmi felelősséget nem vállal. Pályázati határidő: 1940 április 5. Esetleges átválasztás esetén a pályázatok az így megüresedett állásra is érvényesíthetők. Iskolaszék. Abádszalók-Abád.

A **makói** református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben lévő újtársi önálló rendes *kántori* állásra.

Az állás javadalma az érvényben lévő díjlevél alapján: 1. Havi 120 aranypengő készpénz az egyház pénztárából, havonként előre fizetve. 2. Havi 50 aranypengő stólaváltás az egyház pénztárából, havonként előre fizetve. 3. Természetbeni lakás a presbitérium által kijelölve. 4. Makó megyei várostól évenként 16 mázsa tűzifa, házhoz szállítva, melyért az egyház nem szavatol.

Kötelességek: Az Egyházi Törvénykönyvben és a helyi Szabályrendeletben előírt mindennemű kántori szolgálat.

Pályázhat az állásra minden kántori és kántortanítói képesítéssel rendelkező egyén. Bemutatózó szolgálat április hó 7-én lesz. A bemutatkozó szolgálat költségeit egyedül a megválasztottnak téríti meg az egyház pénztára. A választás a presbitérium által később meghatározandó időben történik. A megválasztott kántor állását 1940 július hó 1-én köteles elfoglalni.

Kellően felszerelt pályázati kérvényeket Szabó József lelkész, Makó-Újváros címre kell küldeni.

Pályázati határidő a hirdetmény megjelenésétől számított 15 nap.

A **nádudvari** református egyház pályázatot hirdet katonai szolgálatra bizonytalan időre bevonult *kántortanítója helyettesítésére*. Fizetés törvényszerű. Állás azonnal elfoglalható. Válaszbélyeges kérvények április 6-ig küldendők.

Vári református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az eltávozás folytán megüresedett *kántori állásra*. Javadalom: 20 q termény, fele búza, fele tengeri. (Az egyház magtárából fizetve.) 6 öl tűzifa. 1500 öl kerti föld. Lakás. (Három szoba, mellékhelyiség.) Kert. Havi 50 (azaz Ötven) pengő pénzfizetés (az egyház pénztárából) és stóla.

Kötelesség: Az iskolásgyermeknek énektanítása, énekkar vezetése, belmissziói munkákban való résztvevés, lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése, templomban a kántori teendők elvégzése, valamint szükség esetén vallásitanítás. A pályázók az összes előírt okmányokat, válszbélyeggel ellátva, folyó évi március 20-ig adják be a vári református lelkészi hivatalhoz.

TARTALOM:

Dr. Takaró Géza: Fugitívus.
Farkas Pál: Krisztus feltámadott.
Révész Imre: Horthy Miklós és kora.
Vitéz Úry Ferenc: „Az evangélicizációs hadjárat”-hoz.
Nagy László: A finn háború.
Baja Mihály: Könyörgés a finnnekért.
Vikár Sándor: Vallásitanítás és egyházi énektanítás.
Dr. Nánássy Lajos: Hírek Amerikából.
Görömbei Péter: Modern vallásosság.
Jakucs István: A Kollégium új alapítványai.
Irodalom. — Hírek az egyházmegegyéből. — Halottaink.
Különlélek. — Hivatalos értesítés. — Pályázati hirdetmények. — Menetrend.

Ideiglenes menetrend.

A vonat	Debrecenből	Oda-érkezik	A vonat	Debrecenbe	Mikor
neme indul	hová indul?		neme ér.	honnan érkezik?	indul?
sz.	4.50 Nyirábrány ..	5.38	sz.	4.35 Bpest-nyug...	22.25
sz.	4.55 Ungvár	9.28	sz.	6.52 Tiszalók ...	4.44
m.	5.05 Füzesabony ..	8.15	v.	7.02 Tiszafüred ...	3.54
sz.	5.20 Tiszalók ...	7.47	sz.	7.05 Nyirábrány ..	6.14
t.	6.21 Nagykereki ..	8.53	sz.	7.12 Nagykereki ..	5.41
m.	7.40 Hajdúnánás ..	8.55	sz.	7.15 Nyiregyháza ..	6.05
sz.	7.58 Nagyléta ...	8.57	sz.	7.22 Püspöklad. ...	6.17
m.	8.15 Nyiregyháza ..	9.27	t.	7.42 Nagyléta ...	6.21
t.	8.17 Nyirábrány ..	9.22	s. a.	8.05 Nyirbátor ...	6.25
sz.	12.30 Bpest-nyug... ..	17.39	sz.	10.13 Nagyléta ...	9.14
sz.	12.31 Nyirábrány ..	13.20	m.	11.25 Hajdúnánás ..	10.10
sz.	14.27 Ungvár	18.52	v.	11.30 Nyirábrány ..	10.24
m.	14.30 Nagyléta ...	15.29	m.	11.35 Derecske ...	11.05
sz.	14.32 Nyirábrány ..	15.22	sz.	11.40 Nyiregyháza ..	10.31
sz.	14.35 Tiszalók ...	16.42	sz.	13.52 Bpest-nyug... ..	8.25
sz.	14.40 Püspöklad. ...	15.39	t.	14.22 Nagykereki ..	11.35
m.	14.43 Balmazújv. ...	15.31	sz.	16.12 Tiszalók ...	13.57
sz.	14.51 Nagykereki ..	16.24	m.	16.45 B.-Újváros ...	15.54
gy.	17.11 Bpest-nyug... ..	21.05	v.	16.54 Nyirábrány ..	15.47
m.	18.43 Nyirábrány ..	19.28	m.	16.55 Nagyléta ...	15.54
sz.	18.45 Tiszalók ...	20.54	gy.	17.04 Nyiregyháza ..	16.10
sz.	18.48 Ungvár	22.35	sz.	18.25 Nagykereki ..	16.55
sz.	18.58 Nagykereki ..	20.34	gy.	18.35 Bpest-nyug... ..	14.50
sz.	19.00 Tiszafüred ...	22.10	m.	18.39 Nyiregyháza ..	17.25
t.	19.30 Nagyléta ...	21.04	sz.	20.10 Füzesabony ..	16.45
sz.	21.44 Bpest-nyug... ..	5.00	sz.	20.28 Tiszalók ...	18.14
sz.	21.45 Nyiregyháza ..	23.27	sz.	21.20 Ungvár	16.39
			m.	21.30 Nyirábrány ..	20.40

Megjegyzés. Bár az adatokat ellenőriztük, azok helyességéért felelősséget nem vállalunk.

FÖLDEK, HÁZAK, TELKEK

eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal

DIENES JÓZSEF O.F.B. ingatlanforgalmi irodájához
DEBRECEN, BETHLEN-UTCA 21. SZÁM

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-43

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-,
GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat
jutányos áron készíti

Szénási Sándor

Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉGI PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
Református Iparos.

Gondtalanul szerezheti be téli szükségleteit,

ha a „TAKARÉKOSSÁG“ RT.

bevásárlási rendszere

útján eszközli azok-t!

DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6.

Szeresse meg
a „TAKARÉKOSSÁG“ RT. vásárlási igazolványát.
Díjtalanul boesátja rendelkezésére a Központi iroda.

JÓ SZEMÜVEG

tökéletes látást biztosít!

Értesítem a mélyen tisztelt vásárlóközséget, hogy látászérszűzlelemet megnyitottam. A református papság, tanfőtség, a Kollégium, a középiskolák tanári kara és az összes egyházi hivatalok tisztviselői 10 százalékos engedményben részesülnek. — Mint fiatal kezdő református optikus, tisztelettel kérem a szives támogatást.

SZABÓ JÓZSEF

látészermester Debrecen, PIAC-UTCA 56. SZ. Megyeháza mellett.

ANGSTER JOZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNIMUMGYÁR RT.

PECS, József-u. 30.

Orgonák, harmóniumok javítása, átépítése, új homlokzatsíkok, villamos fűtatóberendezések. — Meltányos feltételek, művészi kivitel.

KRASZNER LAJOS

Gyapjűszövet és bélésáru nagykereskedő BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK-TÉR 2. SZÁM.

Kapható mindenféle ruhaszővetáru, jó és megbízható minőségben és kedvező árakon.

Lelekészek, tanárok, tanítók részére fizetési kedvezmény az ORJÓ útján.

Pontos kiszolgálás.

Kívánatra szívesen küld mintákat.

Alapítási év:

1906

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1940—890

KONFIRMÁCIÓRA alkalmas könyvek:

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom, ára 30 fill. — Dr Révész Imre: Öntudatos hit, ára 30 fill. — Uray Sándor: Iskolások imakönyve, ára 20 fill. — Uray Sándor: Édesanyám imakönyve, Ive 50. papírkötésben 68, fűvászonkötésben 70, egészvászonkötésben 76, utánzott bőrkötésben 90 fillér, egész bőrkötésben 1 pengő 50 fillér. Bibliák és Új Testamentumok mindenféle kivitelben beszerezhetők a

„MÉLIUSZ“ könyv-, papír- és írószerekkereskedésben Debrecen, Ferenc József-út 26. Tel.: 16-78.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45—47. Telefon: 23-70., 23-71.

FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

a gáz a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;

a gáz a legkényelmesebb;

a gáz a leggyorsabban kezelhető;

a gáz melege pontosan szabályozható;

a gáz számlaértéke egy hónappal későbbben fizetendő.

A gázvezetékeket 5 évi részletre készítjük és a bevezetés költségeit a gáz állandó használata esetén nagyrészt visszatérítjük.

Fűzőt, tűzhelyet, autogeysert, fürdő- és fűtőkályhát olcsón bérbeadunk.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés:

BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ.

Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsözött és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK:

Bank: 19-70. és 22-32. Terményszámla: 28-66. szám.

A SZÁNTÓ JÓZSEF

papi szabómester alapítású

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI

Kisiparosok és Háziiparosok Szövetkezete ref. papi és templomfelszerelési csoportja jelszámolás alatt álló cég,

igen előnyös áron kiárusítja

a raktárán lévő

úrasztalterítő, palást, süveg

stb. cikkeit, amelyek
mind Szántó József

készítményei. Érdeklődések a kiárusítás, valamint Szántó József régi ügyfelei miatt

Dr. Szántó J. Endre főorvos Tokaj címre küldendők.